

CENTRUM EDUKACYJNE ŚCDN W WÓLCIE MILANOWSKIEJ

w nowej odsłonie

W wydaniu

- „Świętokrzyskie na rzecz edukacji” – program edukacyjny dla szkół
- Projekt „Szkolne Centrum Aktywności – Kultura Café”
– polsko-fińskie uczenie się dobrych praktyk
- „Szkoła(y) z czterech stron świata” – pomysł na edukację globalną
- Lekcje w Archiwum Państwowym w Kielcach
- Romanipen – spotkanie z kulturą romską
- Dziecko z cukrzycą typu 1 w placówkach oświatowych

REDAKCJA

BARBARA SKARŻYŃSKA

ZDJĘCIA

MARTYNA GŁĘBOCKA

ADRES REDAKCJI

ŚCDN, UL. MARSZAŁKA
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO 42
25-431 KIELCE

TELEFONY

041 362 45 48
041 362 45 13
TEL./FAX 41 362 48 99

DRUK

YANAKA VISION SP. Z O.O.
WWW.YANAKA.PL

REDAKCJA ZASTRZEGA SOBIE
PRAWO DO DOKONYWANIA
SKRÓTÓW W TEKSTACH
ARTYKUŁÓW I ZMIANY
TYTUŁÓW.
NIE ODPOWIADAMY ZA
TREŚĆ PŁATNYCH REKLAM
I OGŁOSZEŃ.

„INSPIRACJE”

ROZPROWADZANE SĄ
BEZPŁATNIE.

ZAINTERESOWANYCH
NASZYM PISMEM
ZAPRASZAMY DO SIEDZIBY
ŚCDN – REDAKCJA
„INSPIRACJI”, POK. 17.

ZAPRASZAMY NA STRONĘ
INTERNETOWĄ ŚCDN
WWW.SCDN.PL

ISSN 1428-5479

NA OKŁADCE:

CENTRUM EDUKACYJNE ŚCDN
W WÓLCIE MILANOWSKIEJ.
ZDJĘCIE: ARTUR DZIWIŁEK

OD REDAKCJI

Szanowni Czytelnicy,

z przyjemnością przekazujemy nowe wydanie „Inspiracji”, które zbiegło się w czasie z dwoma ważnymi dla Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i środowiska oświatowego wydarzeniami: 26 stycznia 2012 roku w Wólce Milanowskiej odbyła się uroczystość otwarcia Centrum Edukacyjnego – po jego gruntownej przebudowie i modernizacji, połączona z konferencją, podczas której podsumowano trwającą dwa lata realizację największego w historii placówki projektu „Nauczyciel XXI wieku”. Utrwaliliśmy te chwile w specjalnej relacji i serwisie zdjęciowym, a o efektach wspólnych wysiłków rozmawiamy z wicedyrektorem ŚCDN Elżbietą Dudek.

Wiele miejsca poświęcamy projektom edukacyjnym dotyczącym różnych obszarów edukacji i ukierunkowanym na praktyczne rozwijanie kompetencji uczniów i nauczycieli. Pierwsze spostrzeżenia na temat projektu „Szkolne Centrum Aktywności – Kultura Café”, realizowanego przez ŚCDN i Świętokrzyski Urząd Marszałkowski z partnerami z Finlandii, przekazuje koordynator merytoryczny Lidia Pasich. Wymiana dobrych praktyk pomiędzy partnerskimi szkołami ma sprzyjać doskonaleniu kompetencji społeczno-obywatelskich.

Projekt opracowany przez Publiczne Gimnazjum nr 3 w Ostrowcu Świętokrzyskim z zakresu edukacji globalnej, nagrodzony w ogólnopolskim konkursie Ośrodka Rozwoju Edukacji, będzie służył uświadomieniu uczniom problemów rozwoju na świecie oraz przełamywaniu istniejących stereotypów i uprzedzeń.

Łamanie stereotypów i rozwijanie wrażliwości na odmienność kulturową i etniczną to także cele edukacji międzykulturowej. Dobrym przykładem aktywności w tym obszarze jest projekt pn. „Romanipen” realizowany w Gimnazjum w Woli Jachowej w ramach ogólnopolskiego projektu „Romowie – przyszłość bez uprzedzeń”.

Zwracamy również Państwa uwagę na ofertę edukacyjną Archiwum Państwowego w Kielcach skierowaną do szkół oraz przydatne informacje na temat dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi cierpiącego na cukrzycę typu 1.

Mamy nadzieję, że w nowym wydaniu znajdą Państwo wiele ciekawych, inspirujących informacji.

Zapraszamy do lektury.

Redakcja „Inspiracji”

SPIS TREŚCI

– Martyna Głębocka Międzynarodowe sukcesy projektu „Nauczyciel XXI wieku”. Rozmowa z wicedyrektorem ŚCDN Elżbietą Dudek.....	3
– Martyna Głębocka Otwarcie Centrum Edukacyjnego w Wólce Milanowskiej oraz podsumowanie projektu „Nauczyciel XXI wieku”.....	4-5
– Lidia Pasich Bliski kontakt z fińską kompetencją, czyli projekt „Szkolne Centrum Aktywności – Kultura Café”.....	6-7
– Małgorzata Niewczas-Sochacka Świętokrzyskie – ucz się i zwiedzaj!.....	8
– Maria Bednarska Wypnawki z edukacji globalnej dla szkół.....	8
– Martyna Głębocka Alfabet nauczycieli z pasją – Grzegorz Jędrzejczyk z Zespołu Szkół w Bliżynie.....	9
– Jolanta Czerwiak Romanipen – spotkanie z kulturą romską w Gimnazjum w Woli Jachowej.....	10
– Bernadeta Mechelewska Cygan w oczach Polaka.....	11-12
– Martyna Głębocka Oko w oko z dyrektorem – rozmowa z Arkadiuszem Jędrasem, dyrektorem Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach.....	13
– Martyna Głębocka Kronika wydarzeń ŚCDN.....	14-15
– Alina Bek „Szkoła(y) z czterech stron świata”. Projekt edukacyjny Publicznego Gimnazjum nr 3 w Ostrowcu Św.....	16-17
– Katarzyna Pluta Wiara w dziecko czyni cuda – o wspierającej postawie terapeutycznej.....	18
– Edyta Kowalczyk-Boroń Dziecko z cukrzycą typu 1 w placówkach oświatowych.....	19
– Roman Sowa Biblioteka szkolna w kadrze.....	20
– NASZE REKOMENDACJE – nowości Oficyny Wydawniczej „Impuls”.....	20
– Maria Bednarska Konkurs „Unia Europejska znana i nieznana. Polska prezydencja – wyzwania i możliwości”.....	21
– Hubert Mazur Lekcje w Archiwum Państwowym w Kielcach.....	22-23
– Anna Knajder-Sowa Mistrzowie kina w szkolnej edukacji polonistycznej.....	24
– Łukasz Czuryłło Polacy a historia Stanów Zjednoczonych.....	25
– NASZE REKOMENDACJE – nowości Oficyny Wydawniczej „Impuls”.....	25
– Łukasz Czuryłło Weekend, hamburger, cardigan... Szkolna wystawa wyrazów zapożyczonych.....	26
– NASZE REKOMENDACJE – nowości Centrum Edukacyjnego Bliżej Przedszkola.....	26
– Aleksandra Potocka-Kuc Kącik plastyczny. Masa piaskowa. Piaskowe rzeźby. Zamek z piasku.....	27

MIĘDZYKARODOWE SUKCESY PROJEKTU „NAUCZYCIEL XXI WIEKU”

Rozmowa z **Elżbietą Dudek**, wicedyrektor Świątokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach

Jak zrodził się projekt „Nauczyciel XXI wieku”?

– To znana historia, ale wciąż miło ją wspominać. Pomysł zrodził się w 2008 roku w czasie konferencji ŚCDN w Wólce Milanowskiej. Spotkały się wówczas osoby, które na co dzień zajmują się nowoczesnymi technologiami i informatyzacją, a jednocześnie dbają o warsztat pracy nauczycieli. Uznaliśmy, że aby wyposażanie szkół w nowoczesne technologie miało sens, musi być wsparte szkoleniem, które pozwoli te pomoce „oswoić” i umiejętnie wykorzystywać w pracy dydaktycznej. W ramach Świątokrzyskiego Programu Wspierania Rozwoju Edukacji – najpierw na obszarach wiejskich, a potem w całym województwie, rozpoczęła się bezprecedensowa akcja sfinansowana w całości z budżetu województwa, polegająca na wyposażeniu świętokrzyskich szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne. Niewątpliwym strzałem w dziesiątkę okazały się zestawy interaktywne – składające się z tablicy Smart Board, rzutnika i laptopa. Niezbędny był więc program szkoleniowy doskonalący warsztat pracy nauczyciela ukierunkowany właśnie na tablicę interaktywną.

Zestawy interaktywne trafiły do szkół i nauczyciele nie wiedzieli, co z nimi robić?

– Od początku wiedzieliśmy, że nowa technologia sprawi problem. Trudno się spodziewać, że nauczyciel, który w czasie studiów nie widział tablicy interaktywnej będzie się nią swobodnie posługiwał. Nie chcieliśmy, aby zmarnowano miliony złotych, które wydano na zakup zestawów. Zanim jednak doszło do realizacji projektu „Nauczyciel XXI wieku” musieliśmy stanąć w szranki konkursowe PO KL – jeśli chodzi o przyznanie dofinansowania. To nie było takie proste. Już po napisaniu wniosku, nad którym pracował zespół projektowy: Elżbieta Dudek, Krzysztof Łysak, Anna Trawka, Anna Przeorska oraz Grażyna Pauli, okazało się, że grupa docelowa została zwiększona z 1000 do 1500 nauczycieli. To był największy projekt konkursowy organizowany w województwie świętokrzyskim, adresowany do nauczycieli. Przeszliśmy przez bardzo trudne negocjacje i uzyskaliśmy dofinansowanie rzędu 3,5 miliona złotych.

Jak wyglądały szkolenia w ramach projektu?

– Każdy nauczyciel uczestniczył w 16-godzinnej szkoleniu technicznym przygotowującym do pracy z tablicą interaktywną. Staraliśmy

się prowadzić zajęcia w szkołach, aby nauczyciele uczyli się na „swoich” tablicach. Oswojenie z tablicą – to był bardzo ważny element, bez tego trudno byłoby przejść do kolejnego etapu, jakim były szkolenia metodyczne. To była nasza innowacja. Około 1000 nauczycieli dalej szkolono się w grupach przedmiotowych. Stworzyliśmy dziesięć takich grup – od matematyki po wychowanie wczesnoszkolne. Nasze Centrum Edukacyjne w Wólce Milanowskiej było wówczas modernizowane, dlatego zajęcia odbywały się również w czterech szkołach: w Staszowie, Busku, Jędrzejowie i Kunowie. Po raz kolejny bardzo dziękuję dyrekcji tych placówek za pomoc. Nauczyciele uczestniczyli w sześciu zjazdach szkoleniowych, które przeplatane były zajęciami na platformie e-learningowej. Na zakończenie każdy musiał opracować scenariusz lekcji z wykorzystaniem tablicy interaktywnej. W ten sposób w ŚCDN powstała ogromna baza scenariuszy.

Co sprawiało nauczycielom największy problem?

– Największy problem sprawiały rzeczy typowo techniczne. Część uczestników nie była biegła w pracy z komputerem. Dużym wyzwaniem była też nowa podstawa programowa. Projekt zaczął się dwa lata temu, gdy wszystko było dużą nowością.

Jakie były największe sukcesy?

– Największym sukcesem było to, że w ogóle zrealizowaliśmy projekt. Nie ukrywam, że jak zobaczyliśmy te magiczne liczby – 1540 beneficjentów, 100 trenerów metodycznych i 40 trenerów technicznych, to ogarnęły nas wątpliwości, czy się uda. Czy zrekrutujemy tylu uczestników? Udało się!

Jestem bardzo wdzięczna nauczycielom, że podjęli wyzwanie tak długich, trudnych szkoleń. I to w swoim wolnym czasie, w weekendy!

Nasz projekt został również doceniony przez kanadyjskich właścicieli firmy Smart Technologies. Projekt „Nauczyciel XXI wieku” został wpisany do tzw. Białej Księgi dobrych praktyk. W ubiegłym roku uczestniczyliśmy w konferencji w Berlinie, w czasie której jako jedna z trzech delegacji z Polski prezentowaliśmy nasze osiągnięcia. To było wielkie wyróżnienie.

Okazało się, że projekt odniósł taki sukces, że pozwolono nam go kontynuować. Od 1 lutego ruszyliśmy z „Nauczycielem interaktywnej klasy”, w którym przeszkolimy kolejnych 430 nauczycieli. Chciałabym jeszcze raz bardzo ser-

decznie podziękować całemu naszemu zespołowi projektowemu, a także wszystkim trenerom i osobom, które nas wspierały. Dziękuję za pomoc również dyrektorowi ŚCDN, naszej księgowości i wszystkim pracownikom administracji, bo nie muszę nikomu tłumaczyć, że nie da się takiego dużego projektu prowadzić w oderwaniu od firmy macierzystej.

Podsumowanie projektu odbyło się w zmodernizowanym Centrum Edukacyjnym w Wólce Milanowskiej.

– Bardzo się cieszę, że udało się tę konferencję zorganizować właśnie tutaj. Zamknęło się koło – w Centrum w Wólce zrodził się pomysł i tu został podsumowany cały projekt. Po remoncie warunki lokalowe są świetne, pokoje mają wysoki standard. Dostosowaliśmy sale wykładowe do nowoczesnych technologii. Zapraszam nauczycieli na szkolenia ŚCDN do Centrum Edukacyjnego w Wólce Milanowskiej.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiała: **Martyna Głębocka**

OTWARCIE CENTRUM EDUKACYJNEGO W WÓLCIE MILANOWSKIEJ ORAZ PODSUMOWANIE PROJEKTU „NAUCZYZIEL XXI WIEKU”

– Jestem przekonany, że te dwa przedsięwzięcia – remont Centrum Edukacyjnego w Wólce Milanowskiej oraz realizacja projektu „Nauczyciel XXI wieku” przyczyniły się do tego, że Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli zaoferuje nauczycielom coraz lepsze formy doskonalenia – mówi Jacek Wołowicz, dyrektor ŚCDN, w czasie konferencji, która odbyła się 26 stycznia 2012 roku w Wólce Milanowskiej.

W uroczystościach uczestniczyli znamienici goście. W symbolicznym przecięciu wstęgi wzięli udział: Adam Jarubas, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego; Małgorzata Muzoł, Świętokrzyski Kurator Oświaty; Jacek Wołowicz, dyrektor ŚCDN; Elżbieta Dudek, wicedyrektor ŚCDN oraz Ekscelencja Ks. Bp Marian Florczyk, który również poświęcił zmodernizowaną placówkę. Po części oficjalnej goście z ogromnym zainteresowaniem zwiedzili wyremontowane Centrum Edukacyjne. Podobały się zarówno eleganckie pokoje, jak i nowoczesne sale komputerowe oraz wykładowe.

NOWOCZESNOŚĆ W SŁUŻBIE EDUKACJI

Dyrektor Jacek Wołowicz pokreślił, że Centrum Edukacyjne zostało zmodernizowane dzięki środkom unijnym oraz pomocy Świętokrzyskiego Urzędu Marszałkowskiego.

– Wyremontowaliśmy ten przepiękny obiekt za ponad 8 milionów złotych. Bez wsparcia wielu osób i instytucji to przedsięwzięcie nie powiodłoby się. Dziękuję wszystkim – dodał dyrektor Jacek Wołowicz.

Odnowiony ośrodek ma do dyspozycji gości 86 miejsc noclegowych, wszystkie z łazienkami, TV oraz internetem bezprzewodowym.

– Standard wszystkich pokoi jest taki sam. Powstały nowoczesne sale komputerowe, pracownia językowa czy nowa sala konferencyjna. Jak zwykle zapewniamy wyśmienitą kuchnię – wyliczała wicedyrektor Elżbieta Dudek, która poprowadziła pierwszą w odnowionych wnętrzach konferencję, w trakcie której podsumowano projekt „Nauczyciel XXI wieku”.

PODSUMOWANIE PROJEKTU „NAUCZYZIEL XXI WIEKU”

– Gratuję realizacji projektu „Nauczyciel XXI wieku” oraz modernizacji Centrum Edukacyjnego. Warto takie kamienie milowe ustawiać na drodze do skuteczniejszej edukacji. To ważny dzień dla świętokrzyskiej oświaty. Na tego typu projekty jak „Nauczyciel XXI wieku” musimy patrzeć szerzej. W porównaniu z innymi regionami województwo świętokrzyskie ma wysoki wskaźnik bezrobocia. Wiele raportów wskazuje na pewne niedoskonałości systemu edukacji. Takie projekty to dla nas szansa na dogonienie innych regionów. Cieszę się, że możemy wspierać świętokrzyską oświatę w sposób kompleksowy i innowacyjny. Uczestniczyłem w kilku przykładowych lekcjach z użyciem tablicy interaktywnej i widziałem zadowolenie dzieci, ich entuzjazm oraz pasję – powiedział w czasie konferencji Adam Jarubas, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego.

W swoim wystąpieniu kurator świętokrzyski Małgorzata Muzoł przytoczyła cytaty z Dantego Alighieriego: „Trzy rzeczy zostały na ziemi z raju – gwiazdy, kwiaty i oczy dziecka”.

Uroczyste otwarcie Centrum Edukacyjnego. Wstęgę przecinają honorowi goście – Adam Jarubas, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, i Małgorzata Muzoł, Świętokrzyski Kurator Oświaty

Marszałek Adam Jarubas gratulował realizacji projektu „Nauczyciel XXI wieku” i modernizacji Centrum Edukacyjnego

Elżbieta Dudek, wicedyrektor ŚCDN, podsumowała dwuletni okres realizacji projektu „Nauczyciel XXI wieku”

Przedstawiciele firmy Image Recording Solution (po lewej) ufundowali jedną z trzech nagród dla wyróżnionych w konkursie „Nauczyciel XXI wieku” szkół

– Jako nauczyciele mamy nie tylko zawodowy, ale również moralny obowiązek tak pracować, aby oczy każdego dziecka błyszcząły szczęśliwie niczym gwiazdy w bezchmurną noc. W naszym zawodzie doskonalenie jest nieodzowne – mówiła kurator Małgorzata Muzoń.

Kurator nie kryła zadowolenia z modernizacji Centrum Edukacyjnego w Wólce Milanowskiej.

– Cieszę się, ponieważ jeszcze jako nauczyciel często uczestniczyłam w kursach ŚCDN, które odbywały się właśnie w Wólce. Tu zawsze była świetna atmosfera do nauki. Szkolenia były bardzo intensywne. Mamy Rok Szkoły z Pasją – pokażmy całej Polsce, że szkoła świętokrzyska jest najlepsza – zachęcała kurator Małgorzata Muzoń.

NAGRODY ZA SCENARIUSZE LEKCJI

Kierownik projektu „Nauczyciel XXI wieku” Elżbieta Dudek, wicedyrektor ŚCDN, przyznała, że dwa lata realizacji projektu minęły szybko.

ry będzie kontynuacją „Nauczyciela XXI wieku”. Przeszkolonych ma zostać kolejnych około 430 nauczycieli.

W dalszej części konferencji wręczono dyplomy i wyróżnienia dla nauczycieli, którzy stworzyli najciekawsze scenariusze lekcji z użyciem tablicy interaktywnej. Wszyscy nauczyciele podkreślali, że dzięki szkoleniom nauczyli się pracować z tablicą interaktywną.

Zestawami multimedialnymi nagrodzono trzy szkoły, z których wpłynęło najwięcej scenariuszy na konkurs.

– Z naszej szkoły aż 10 nauczycieli uczestniczyło w projekcie „Nauczyciel XXI wieku”. To nie były łatwe szkolenia, ale efekt jest rewelacyjny. Jesteśmy wdzięczni za ten projekt. Mamy w szkole jedną tablicę interaktywną. Ta kolejna, którą dziś dostaliśmy, bardzo się nam przyda. To było bardzo miłe zaskoczenie. Jestem bardzo zadowolona ze swoich nauczycieli, przygotowali dużo prac na konkurs dotyczący scenariuszy lekcji z wykorzystaniem tablicy interaktywnej – przyznała dyrektor Szkoły Podstawowej w Radoszycach.

Na zakończenie konferencji dyrektor ŚCDN Jacek Wołowicz podziękował uczestnikom projektu „Nauczyciel XXI wieku”, trenerom, konsultantom oraz wszystkim osobom i instytucjom, które wspierały realizację projektu.

– Ten projekt zmienił nas wszystkich. Stał się naszą wizytówką. Edukacja zmienia ludzi na lepsze. Mam nadzieję, że właśnie takie działania poprawią jakość nauczania w województwie świętokrzyskim. I tak jak pani kurator marzę o tym, żeby nasza edukacja była najlepsza w Polsce – mówił dyrektor Jacek Wołowicz.

Martyna Głębocka
ŚCDN w Kielcach

od lutego 2012 roku ŚCDN rozpoczyna nowy projekt „Nauczyciel interaktywnej klasy”, któ-

W konkursie na najlepszy scenariusz lekcji z wykorzystaniem tablicy interaktywnej nagrody i wyróżnienia przyznano kilkudziesięciu nauczycielom

BLISKI KONTAKT Z FIŃSKĄ KOMPETENCJĄ, CZYLI PROJEKT „SZKOLNE CENTRUM AKTYWNOŚCI – KULTURA CAFÉ”

IDEA PROJEKTU

Projekt pod nazwą „Szkolne Centrum Aktywności – Kultura Café” powstał w wyniku porozumienia dwóch instytucji – Urzędu Marszałkowskiego i Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, które postanowiły wziąć udział w przedsięwzięciu opartym na wymianie doświadczeń w zakresie kilku kluczowych kompetencji, takich jak: kompetencje społeczne i obywatelskie, świadomość i ekspresja kulturalna oraz przedsiębiorczość. Dwie szkoły w województwie świętokrzyskim: Zespół Placówek Oświatowych w Złotej i Zespół Placówek Samorządowych w Bielinach przyjęły zaproszenie i wraz z ww. instytucjami stworzyły polskie konsorcjum. Obydwie szkoły posiadają bogaty dorobek w zakresie realizacji projektów ukierunkowanych na treści obywatelskie i związane z przygotowaniem uczniów do uczestnictwa w kulturze.

W skład fińskiego konsorcjum wchodziły instytucje, które kształtują politykę edukacyjną w regionie centralnej Finlandii, m.in. organizują doskonalenie nauczycieli, wspierają szkoły w zakresie realizacji projektów europejskich, inicjując ciekawe przedsięwzięcia o charakterze systemowym. Są to: Jyväskylän Educational Consortium, EduCluster Finland Ltd., Regional Council of Central Finland oraz szkoły ponadgimnazjalne: Jyväskylän Lyseon Lukio, Voionmaan Lukio, Cygnaeus Lukio, Multicultural Centre Gloria. Konsorcjum polskie pełni rolę głównego organizatora projektu.

Realizacja działań rozpoczęła się we wrześniu 2011 r. i zakończy się w sierpniu 2013 r.

Celem głównym projektu jest doskonalenie wśród uczniów i nauczycieli w obu regionach partnerskich kompetencji kluczowych w zakresie rozbudzania przedsiębiorczości, ekspresji kulturalnej oraz rozwijania inicjatyw społecznych i obywatelskich zgodnie z ogólnymi założeniami programu LLP.

GŁÓWNE DZIAŁANIA

Najważniejszym elementem projektu jest stworzenie Szkolnych Centrów Aktywności – Kultura Café, w ramach których uczniowie będą uczestniczyć w różnorodnych formach zajęć pozalekcyjnych i lekcyjnych, m.in.: w warsztatach dotyczących autoprezentacji, diagnozowania własnego potencjału, zarządzania czasem, pla-

nowania ścieżki własnej kariery, rozwijania pasji i zainteresowań, trenowania kompetencji w zakresie ICT, klubach (fotograficznych, filmowych, teatralnych, tanecznych), wycieczkach (np. *Jak wycieczka, to tylko w Świętokrzyskie*), laboratoriach, seminariach, przeglądach, wizytach studyjnych, projektach (np. *Od przedsiębiorczego ucznia do przedsiębiorczego obywatela*).

W ramach projektu odbędą się również warsztaty dla przedstawicieli instytucji partnerskich oraz nauczycieli szkół biorących udział w projekcie pod kątem przygotowania interesującej oferty zajęć dla uczniów oraz aktywizowania środowiska lokalnego na rzecz oświaty.

Ponadto odbędą się cztery wizyty studyjne: dwie w Polsce dla partnera fińskiego, dwie w Finlandii dla partnera polskiego. Ideą wizyt jest wymiana doświadczeń w zakresie rozwiązań edukacyjnych i najlepszych praktyk w obydwu krajach i ewentualnie zaplanowanie realizacji nowych projektów w ramach programu LLP.

PIERWSZA WIZYTA STUDYJNA I PIERWSZE SPOSTRZEŻENIA

W ostatnim tygodniu października (od 24 do 28) przybyli do nas goście z Finlandii w ilości 15 osób. Wśród nich znaleźli się przedstawiciele każdej instytucji wchodzącej w skład konsorcjum. Najliczniejszą grupę stanowili nauczyciele, ponieważ to właśnie oni najlepiej potrafią wykorzystać zdobyte doświadczenie.

Wizyty studyjne są niezwykle interesujące z założenia, ponieważ łączą wspólne uczenie się, obserwację, analizę dobrych praktyk z edukacyjnymi atrakcjami turystycznymi. Jako gospodarze zadbałszyśmy o to, aby ich oczekiwania były spełnione i aby wspomnienia związane z Polską kojarzyły im się jak najlepiej.

Delegacja fińska odbyła kilka spotkań roboczych z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego i Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli. W instytucjach tych prezentowano charakter działania wszystkich zaangażowanych instytucji, rozmawiano o systemach edukacyjnych obydwu krajów, wypracowywano wspólne oczekiwania. W ŚCDN odbyły się warsztaty tematyczne w trzech grupach. Formuła warsztatów polegała na prezentacji doświadczeń nauczycieli konsultantów ŚCDN w zakresie realizacji konkretnych kompetencji, następnie odbyła się runda pytań i odpowiedzi oraz dyskusja.

Ciekawe punkty wizyty stanowiły odwiedziny w szkołach konsorcjum. W Zespole Placówek Samorządowych w Bielinach uczniowie pochwalili się realizowanymi przedsięwzięciami: debatami społecznymi, np. „Obecności przeszłości w naszym codziennym życiu”, akcjami, np. „Flaga” – rozdawanie mieszkańcom gminy flag przed uroczystościami państwowymi, zbiórka żywności dla biednych dzieci, zbiórka książek dla polskich bibliotek na Litwie – przekraczanie granic, konferencjami dla uczniów, np. *Nihil de nobis sine nobis* – nic o nas bez nas (z udziałem Rzecznika Praw Dziecka).

Natomiast w Zespole Placówek Oświatowych w Złotej uczniowie i nauczyciele zaprosili gości do udziału w warsztatach malowania na szkło. Ponadto pokazali efekty pracy Szkolnego Klubu Przedsiębiorczości, Szkolnej Kasy Oszczędności, zaprezentowali działania prowadzone w ramach uzyskanych certyfikatów: Szkoły Europejskiej, Szkoły Przedsiębiorczości, Szkoły bez Korepetycji.

Jednym z najważniejszych punktów wizyty delegacji fińskiej była zorganizowana przez ŚCDN konferencja pn. „Młody człowiek – dynamiczny twórca i organizator kultury”. W pierwszej części konferencji pn. „Wielka mobilizacja – wspólne działanie w słusznej sprawie” goście mieli okazję wysłuchać prezentacji pt. „Kompetencje społeczno-obywatelskie w kontekście rozwijania świadomości i ekspresji kulturalnej oraz postawy przedsiębiorczości” wygłoszonej przez Elżbietę Tołwińską-Królikowską (wiceprezes Zarządu Federacji Inicjatyw Oświatowych) oraz Olę Napiontek (prezes Fundacji Civis Polonus).

Ponadto dyrektorzy zaproszonych instytucji (Kielecki Park Technologiczny, Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu, Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach) przedstawili swoją edukacyjną niecodzienną ofertę dla szkół, wskazując na nowoczesne rozwiązania w zakresie kształtowania kompetencji objętych projektem.

W części drugiej zatytułowanej „Edukacja społeczna i obywatelska w parze z kulturą i przedsiębiorczością” uczniowie ze szkół biorących udział w projekcie oraz uczniowie z zaproszonych gimnazjów z Woli Jachowej i w Oksie pokazali, jak rozwinięli swoje kompetencje oraz przedstawili projekty, które z ich punktu widzenia stanowiły wielką wartość dla uczniów i całego środowiska.

Oprócz pobytu w instytucjach był też czas na relaks i „bliskie spotkania” z najpiękniej-

szymi zakątkami naszego regionu. Wyprawa na Święty Krzyż zakończona zwiedzaniem Osady Średniowiecznej w gminie Bieliny wywołała wiele emocji.

Spacer po Kielcach ulicami: Sienkiewicza, Zamkową, Staszica, przez Park im. St. Żeromskiego, Plac Artystów i Plac Najświętszej Marii Panny, a także zwiedzanie barokowej Bazyliki Katedralnej Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i Wzgórza Katedralnego pozwoliły rozsmakować się w atmosferze najpiękniejszej części naszego miasta. Wielkie wrażenie zrobiła wizyta w Muzeum Narodowym w Kielcach mieszczącym się w Pałacu Biskupów, w czasie której miał miejsce pokaz edukacyjnych propozycji dla szkół.

NAJBLIŻSZE AKTYWNOŚCI

Jesienią w szkołach uczestniczących w projekcie zostały uroczystie uruchomione Szkolne Centra Aktywności – Kultura Café. Obecnie młodzież organizuje przedsięwzięcia o wymiarze kulturalnym, uczy się przedsiębiorczości, kształtuje postawy obywatelskie. Trwa konkurs na logo projektu w szkołach obydwu konsorcjów. Wyniki konkursu zostaną ogłoszone w kwietniu w czasie wizyty studyjnej w Finlandii. Ponadto w szkołach polskiego konsorcjum rozpoczyna się realizacja projektu „Jak wycieczka, to tylko w Świętokrzyskie”. Młodzież skupi się na działaniu dotyczącym tworzenia albumu starych fotografii, co wiąże się z przeprowadzaniem z mieszkańcami rozmów na temat przeszłości i wyszukiwaniem różnorodnych zdjęć uwieczniających minione lata. Następnie uczniowie

Goście z Finlandii w siedzibie Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach. Od prawej: Aino Malin – koordynator delegacji fińskiej, Jacek Wołowicz – dyrektor ŚCDN, w środku: Lidia Pasich – koordynator merytoryczny projektu

będą uczestniczyć w warsztatach, które przybliżą im tajniki autoprezentacji i budowania własnego wizerunku. Ponadto wezmą udział w imprezach edukacyjnych organizowanych przez ŚCDN tematycznie związanych z projektem, takich jak: XX Jubileuszowy Tydzień Kultury Języka (seminaria „Gdy pasja w duszy gra...” – prezentowanie uczniowskich talentów, dydaktyczna gra uliczna przy udziale Muzeum Zabawek i Zabawkarstwa), przedsięwzięciach: Otwarta Twoja Kariera pod hasłem „Zawody przyszłości”, „Poznaj swój wybrany zawód”, „Moje wymarzone miejsce pracy” i innych.

Cyklicznym elementem projektu są zaplanowane co miesiąc „spotkania on-line”. Każde dotyczy wymiany wspólnych doświadczeń w zakresie zagadnień: wielokulturowości i wolontariatu, kreowania postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych, zdrowia i sportu, sztuki i kultury.

Projekt się rozpoczął i już tętni życiem – szkolna aktywność polsko-fińska trwa.....

Lidia Pasich
koordynator merytoryczny projektu
ŚCDN w Kielcach

W konferencji inaugurującej polsko-fiński projekt w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach 25 października 2011 r. wzięła udział 15-osobowa grupa Finów

ŚWIĘTOKRZYSKIE – UCZ SIĘ I ZWIEDZAJ!

Promocja ziemi świętokrzyskiej oraz zachęcenie uczniów ościennych województw do odwiedzenia ciekawych miejsc na terenie naszego regionu to główne **cele programu „Świętokrzyskie na rzecz edukacji”**. To pilotażowy program opracowany przez Oddział Promocji Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego we współpracy ze Świętokrzyskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli. Do ponad 7300 szkół z sześciu województw trafiła oferta dydaktyczna w postaci gotowych scenariuszy lekcyjnych na płytach DVD, dzięki którym dzieci i młodzież będą mogli poznać bliżej walory naszego regionu. W wydawnictwie znajdują także trasy wycieczek, propozycje kilkudniowych pobytów oraz zielonych szkół. Przedsięwzięciu towarzyszyć będą konkursy z atrakcyjnymi nagrodami.

Samorząd Województwa od lat podejmuje działania na rzecz rozwoju edukacji, przykładem może tu być m.in. Program Wspierania Edukacji czy nagrody dla uzdolnionych uczniów „Talentu Świętokrzyskie”. Kolejne przedsięwzięcie ma na celu propagowanie i promocję walorów naszego regionu wśród dzieci i młodzieży ościennych województw.

– „Świętokrzyskie na rzecz edukacji” to pierwszy tego typu program w Polsce. Mamy nadzieję, że dzięki niemu rozpowszechniona zostanie wiedza o ziemi świętokrzyskiej wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, co zachęci do poznawania walorów oraz odwiedzenia naszego regionu, który przecież może pochwalić się bogatą historią, atrakcjami turystycznymi oraz wyjątkowymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi – mówi Ewa Kapel-Śniowska, zastępca dyrektora Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego.

Pakiety edukacyjne zawierające scenariusze lekcji dostosowane do poszczególnych poziomów nauczania, tematycznie związane z regionem świętokrzyskim, teksty źródłowe, zdjęcia i filmy promocyjne na płytach DVD, oraz propozycje wycieczek szkolnych, zielonych szkół oraz rodzinnych pobytów weekendowych są obecnie wysyłane do wszystkich środowisk oświatowych (dyrektorów szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych, centrów kształcenia nauczycieli) z sześciu regionów sąsiadujących z województwem świętokrzyskim – mazowieckiego, łódzkiego, podkarpackiego, lubelskiego, śląskiego i małopolskiego. – Szacujemy, że nasz program trafi do ponad 7 300 placówek oświatowych. O pomoc w popularyzacji naszej oferty zwróciliśmy się także do kuratorów oświaty i marszałków województw – informuje Ewa Kapel-Śniowska.

Scenariusze lekcyjne zostały opracowane przez ekspertów ze Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli. – Mogą być one wykorzystane podczas zajęć z przyrody, informatyki, języka angielskiego oraz historii. I tak na przykład uczniowie klasy trzeciej szkoły podstawowej mogą dowiedzieć się, o czym szumią jodły w świętokrzyskich lasach, poznać miejsca związane z regionem świętokrzyskim, takie jak Święty Krzyż, dąb Bartek czy jaskinia Raj oraz legendy.

Uczniom gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych proponujemy natomiast stworzenie prezentacji multimedialnej, opracowanie filmu lub trasy wycieczkowej po naszym województwie, zredagowanie w języku angielskim pocztówki do kolegi z pobytu w Świętokrzyskiem oraz wskazanie świętokrzyskich zabytków, które mogłyby trafić na listę UNESCO – wylicza Małgorzata Kowalińska, zastępca dyrektora Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego.

Dodatkową zachętą do udziału w programie „Świętokrzyskie na rzecz edukacji” będzie konkurs z atrakcyjnymi nagrodami. Aby wziąć w nim udział, należy przygotować prace konkursowe związane z tematyką zajęć dydaktycznych przeprowadzonych przez nauczycieli na podstawie scenariuszy lekcyjnych. Zwycięskim klasom

ufundowany zostanie pobyt wypoczynkowo-edukacyjny w regionie świętokrzyskim, a zwycięskie szkoły otrzymają nagrody w postaci materiałów i sprzętu dydaktycznego o wartości ok. 10 tys. zł.

Informacje szczegółowe, wraz z regulaminem konkursu są zamieszczone na stronie www.sejmik.kielce.pl w zakładce „Konkursy”.

Małgorzata Niewczas-Sochacka

Przedruk z: „Nasz Region”. Świętokrzyski Informator Samorządowy, 2011 nr 11–12 (58–59).

EDUKACJA GLOBALNA

WYPRAWKI Z EDUKACJI GLOBALNEJ DLA SZKÓŁ

W grudniu 2011 roku Ośrodek Rozwoju Edukacji w ramach projektu „Edukacja globalna w szkolnych projektach edukacyjnych” we współpracy z Polską Pomocą, PAH, CEO wydał materiały edukacyjne, tzw. wyprawki dla szkół. Tematyka edukacji globalnej występuje w treściach wielu przedmiotów nauczania, może być także realizowana w ramach kół zainteresowań, na tzw. godzinach karcianych oraz jako tematyka projektów edukacyjnych realizowanych w szkole i poza szkołą.

Wyprawka zawiera dziewięć publikacji oraz płyty DVD:

1. „**Jak mówić o większości świata**” – przewodnik, w którym znajdziemy odpowiedzi na wiele pytań: Jak zaciekać tematyką globalną?; Jak mówić o krajach Południa?; Jak zachęcić do angażowania się w program „Szkoly Globalnej?”
2. „**Jak mówić polskim dzieciom o dzieciach z Afryki?**” – książka o dzieciach, ich roli w rodzinie, społeczeństwie. Zawiera również scenariusze lekcji.
3. „**Rzeczywistość krajów Południa**” – zestaw kolorowych zdjęć A4, w oparciu o które możemy omawiać trudne warunki życia i problemy mieszkańców krajów Południa.
4. „**Autonomia palestyńska**” – przewodnik z płytą DVD dla nauczycieli, którzy chcą realizować wątek palestyński ze swoimi uczniami.
5. „**Globalnie odpowiedzialnie**” – komiks dla młodzieży dotyczący wody i etycznego handlu.
6. „**Globalnie odpowiedzialnie**” – materiały dla nauczycieli zawierające sześć scenariuszy zajęć – od milenijnych celów rozwoju przez prawa człowieka, problem wody, odpowiedzialny handel, etyczną modę po środowisko naturalne.
7. „**Afganistan**” – przewodnik metodyczny skła-

dający się z trzech części: „ABC Afganistanu”, w której znajdują się informacje na temat historii i współczesności tego państwa, rozwoju gospodarczego i społecznego, zróżnicowania etnicznego; „Życie codzienne w Afganistanie”, w tym informacje o kulturze, sztuce, świętowaniu; ostatnia część to przykładowe scenariusze zajęć z uczniami.

8. „**Afganistan od A-Z**” – cykl kolorowych fotografii A4 z miniprzewodnikiem, w jaki sposób można je wykorzystać w pracy z uczniami.

9. „**Dzieci chcą się uczyć**” – wystawa plakatowa przedstawiająca współczesny obraz Afganistanu.

Płyty DVD:

- „**Aby był pokój i chleb**” – film zrealizowany w Nikozji opowiada o życiu tamtejszej społeczności. To film o stresie, problemach, braku perspektyw, ale również o nadziei na przyszłość.
- „**Szermierze dla Palestyny**” – film opowiadający o życiu w obozie uchodźców w Ramallah. W reportażu obserwujemy codzienne życie mieszkańców obozu, poznajemy ich losy, dowiadujemy się o ich problemach i marzeniach.
- „**Zasługujesz, by wiedzieć**” – film pokazuje życie w jednym z największych afrykańskich slumsów – Kiberze. Pokazano działania mieszkańców, które mają zmienić oblicze slumsu.

W jaki sposób nauczyciele mogą otrzymać wyprawkę? – należy wziąć udział w szkoleniu, którego najbliższa edycja odbędzie się w maju 2012 roku. Szczegółowe informacje dostępne będą na stronie: www.scdn.pl lub prosimy o kontakt do: maria.bednarska@scdn.pl

Maria Bednarska
ŚCDN w Kielcach

Alfabet nauczyciela z pasją

A JAK ARCHEOLOGIA. Czasami czuję się niczym archeolog, który w poszukiwaniu przeszłości zagląda na wiejskie strychy. Zainteresowanie tradycją zaczęło się od pasji zbieractwa. Kolekcjonowałem znaczki, potem stare elementy związane z gospodarstwem domowym, pierwszy był młynek do kawy. Kiedy poznałem moją żonę, okazało się, że ją fascynuje tkactwo. Połączyliśmy zainteresowania. Gmina Bliżyn słynęła z tradycji tkackich. Postanowiliśmy je odtworzyć. Powtarzając za Gałczyńskim – „ocalić od zapomnienia”. Zdobyliśmy pierwsze krosna. Tak zaczęła się nasza przygoda z tkactwem.

B JAK „BIOŁE PORTKI”. W 2004 roku napisaliśmy projekt „Białe portki” dla młodzieży z Bliżyna, który miał przybliżyć nastolatkom proces obróbki lnu. Nazwa projektu wzięła się stąd, że na mieszkańców zachodnich rubieży gminy Bliżyn – Kucębowa mówiono „białe portki”, bo chodzili w takich jasnych, lnianych ubraniach. Wkrótce okazało się, że nie tylko gimnazjaliści z Bliżyna chcą poznawać tradycje tkackie, ale również młodzież z całej gminy. Przygotowaliśmy dla nich drugi projekt „Białe portki ½”, który okazał się strzałem w dziesiątkę.

C JAK CHODNIKI, tkane w okolicach Odrowążka. Nazywa się je także „dywony”, przypominają świętokrzyskie pasiaki. Wymyśliliśmy, aby kolorowe „dywony” umieścić w ramach jak obrazy i wystawiać je w galeriach. Zawisły m.in. w Biurze Wystaw Artystycznych w Kielcach. To było coś niesamowitego, kiedy zwykły, użytkowy chodnik, utkany przez nasze panie z gminy przemieniał się w tkaninę artystyczną i nabierał nowego znaczenia. Inny jest odbiór czegoś, co leży na podłodze w domu, a obrazu wiszącego w BWA. Kolorowe pasy na chodnikach skojarzyły się nam z kodem kreskowym, jaki znajduje się na większości produktów. Nazwaliśmy wystawę Kolorowy Kod Kultury. Nasze „dywony” wędrowały jako Kolorowy Kod Kultury przez Kielce do Warszawy, Skarżyska i Białołęki.

D JAK DOM TKACZKI. Zamyśliłem tkwić w głowie mojej żony od dawna. To projekt prywatny. Działa od maja do końca października. W tym czasie zapraszamy do udziału w warsztatach tkackich szkoły, harcerzy i turystów. Dom Tkaczki składa się z dwóch części. W pierwszej mieszkała gospodyni, tam stoją krosna. Druga to królestwo i warsztat kołodzieja. W czasie warsztatów wcielamy się z żoną w rolę – tkaczki i kołodzieja. Jesteśmy ubrani w tradycyjne, lniane stroje, utkane przez moją żonę. Myślimy, aby ten projekt sformalizować i przekształcić w muzeum, takie, w którym można wszystkiego dotknąć i spróbować.

G JAK GÓRY, które są moją pasją. Praca w szkole wymaga wyciszenia. Góry są miejscem, w którym odrywam się od rzeczywistości, jaka mnie otacza. Jak mówi młodzież, „resetuję się”. Jeździmy z żoną głównie w Tatry, zaszywamy się w schroniskach i wędrujemy po szlakach. Podobno powyżej 1500 metrów człowiek staje się lepszy.

K JAK KOMPLEMENT. Najpiękniejszy, jaki usłyszałem, to słowa siedmioletniego chłopca, który wraz z klasą zwiedzał Dom Tkaczki. W trakcie warsztatów wszedł pod krosna. Musiał wszystkiego dotknąć, sprawdzić, jak działają przekładki. W końcu zadowolony wyszedł i oświadczył: „Wie pan co? To jest lepsze niż komputer!”.

L JAK LITERATURA. Od dziecka dużo czytałem. Już jako dziewięciolatek z zapartym tchem pochłaniałem żółte tomiki z serii „Żółty Tygrys”, w których opisywane były epizody z II wojny światowej. Byłem uczniem, któremu nie zawsze było po drodze z nauczycielami. Miałem swój kanon lektur, a szkoła swój.

M JAK MILENIUM, czyli kino w Bliżynie. Mój dziadek był operatorem. Kiedy nie miałem co robić, szedłem do dziadka do kabiny i oglądałem filmy przez wizjer operatora. Dziadek zrobił mi specjalne nagłośnienie w kabinie, abym słyszał. Obejrzałem ogrom filmów. Byłem fanem Godzilli. Wielokrotnie śledziłem losy Luka Skywalkera i innych bohaterów „Gwiezdnych wojen”. Kiedy dziadek przeszedł na emeryturę, kino Milenium zniknęło. Wyparła je dyskoteka Saturn, która też się długo nie utrzymała. Żałuję, że „Przypadek”, a potem trylogię „Trzy kolory” Kieślowskiego musiałem obejrzeć gdzie indziej, bo te filmy wywarły na mnie ogromne wrażenie.

N JAK NICI, które są niezbędne w tkaniu. To także nici wiążące pokolenia. Przy jednych krosnach siada babcia, przekazuje swoją wiedzę wnuczce. Uczymy tradycji.

O JAK OPOWIADANIE. Kiedy się robi tkaninę na krosnach, to przeplata się wątek przez osnowę. Mówi się, że każda tkaczka wplata w tkaninę swoje myśli. W zależności, co ma w głowie, taka powstaje tkanina – smutna, wesoła, refleksyjna. W ogóle rzeczy dawne mają swoją historię, a krosna są pod tym względem wyjątkowe. Spotykały się przy nich głównie kobiety, rozmawiały, snuły swoje opowieści. Czasami siadałem przy krosnach i zastanawiam się, kto przy

GRZEGORZ JĘDRZEJCZYK

– nauczyciel języka polskiego w Zespole Szkół w Bliżynie.

nich pracował, jakie rozmowy toczono. Gdyby krosna mogły mówić, co by opowiedziały?

P JAK PIERWSZA sobota października, w którą od kilku lat świętujemy Dzień Tkaczki. W ciągu minionych lat różnie go organizowaliśmy. W Odrowążku było przedstawienie dotyczące historii tkactwa. Dwa lata temu na skwerze w Bliżynie zaskoczyliśmy mieszkańców „chodnikowym” happeningiem.

S JAK SZKOŁA. W 2001 roku zacząłem pracę w gimnazjum w Bliżynie. Wróciłem do szkoły, w której sam się kiedyś uczyłem. Okazało się, że to jest moje miejsce.

Ż JAK ŻONA URSZULA – to moja druga połówka. Nasz dom jest takim miejscem, o jakim marzyliśmy. Warto żyć w miejscu, które się kocha. Z ludźmi, których się kocha. I robić to, co się kocha.

Martyna Głębocka
ŚCDN w Kielcach

ROMANIPEN – SPOTKANIE Z KULTURĄ ROMSKĄ W GIMNAZJUM W WOLI JACHOWEJ

Romanipen – tak nazwaliśmy szkolny projekt edukacyjny w ramach ogólnopolskiego projektu „Romowie – przyszłość bez uprzedzeń”. Patronat honorowy nad projektem objęli świętokrzyski kurator oświaty i wójt gminy Górnio.

Gimnazjum w Woli Jachowej zaprosiło społeczność na spotkanie z kulturą romską 21 marca 2011 roku. Wtedy odbyło się podsumowanie projektu i zaprezentowano licznie zgromadzonej publiczności spektakl pt. „Teł nango boliben” („Pod gołym niebem”).

Scenariusz przedstawienia opracowała Izabela Kaleta – opiekunka Szkolnego Teatru CDN i koordynator projektu. Powstał on pod wpływem inspiracji dwiema książkami o charakterze wspomnieniowym: „Demony cudzego strachu” Jerzego Ficowskiego i „Ptak umarłych” Edwarda Dębickiego. Od wielu lat Gimnazjum w Woli Jachowej prowadzi edukację wielokulturową, by uczyć młodzież szeroko pojętej tolerancji, przygotowywać ją do życia w społeczeństwie zróżnicowanym etnicznie i kulturowo.

Działania projektu to próba wyrwania z niepamięci historii Romów, ich zwyczajów, obyczajów. Jest także sposobem na przełamanie uprzedzeń. Edward Dębicki – poeta, pisarz, który zasmakował życia taborowego, powiedział kiedyś, że w mentalności społecznej funkcjonują dwa stereotypy Roma: romantyczno-jarmarczno-operetkowy i człowieka z marginesu społecznego. A przecież w kulturze romskiej są ogromne pokłady: dobra, piękna, prawdy..., a więc tych uniwersalnych wartości, które powinniśmy propagować, zwłaszcza wśród młodzieży!

W swoich wypowiedziach podkreślał to ks. prof. Józef Tischner:

„(...) Oto lud, który nie ma swojego miejsca na ziemi. Nawet Żydzi mieli swoją Ziemię Obiecaną, a Cyganie – nie; gdziekolwiek byli, nie byli u siebie. Ten lud nie ma także swojej pisanej historii, swojej pamięci historycznej. (...) Czym jest przeszłość tego ludu? Jest rzeką krwi i łez. Lud ów nie wie, czym jest prawo w dosłownym tego słowa znaczeniu. Jego prawem jest obyczaj ojców. Podstawową więzią jest więź rodowa. I taki lud trwa między nami przez wieki. Czy nie graniczy to z cudem?”.

Romanipen to inicjatywa, której działania wpisują się w ogólnopolski projekt pn. „Romowie – przyszłość bez uprzedzeń”, współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Jego realizację rozpoczęto we wrześniu 2010 roku, ale największa intensywność działań przypadła na okres od grudnia do marca. Powołane zostały grupy eksperckie, w których uczniowie pracowali pod kierunkiem nauczycieli.

W projekcie uczestniczyła cała społeczność Gimnazjum w Woli Jachowej (zdjęcie: Anna Nawara)

Grupa rekonstrukcji historycznej (uczniowie klasy IIIa oraz IIb) pod opieką pań: Anny Dziewieckiej i Bernadety Mechelewskiej, wykonywała elementy scenografii, rekwizyty, wystawki, np. „Cyganie w sztuce”, opisy wozów, namiotów, tańca, muzyki, wróżbiarstwa. Dzielnie wspierał ich w pracach pan Tomasz Krzysiek.

Pani Izabela Kaleta pracowała z grupą teatralną, która liczyła 37 ochotników (33 aktorów wyłonionych w castingu i 4 techników). Na próbach sztuki „Teł nango beliben” spędzili ponad 50 godzin, w czasie których odbyły się: ćwiczenia dykcyjne i dramatyczne, próby „stolikowe”, tj. analiza tekstu scenariusza, interpretacja głosowa postaci, ćwiczenia śpiewu i tańca. W próbach uczestniczył też ks. Andrzej Waligórski, grający rolę Jerzego Ficowskiego.

Grupa informacji naukowej (uczniowie klasy I a i I b) pod opieką pań: Renaty Chwalik, Anny Nawary, Urszuli Raczyńskiej, gromadziła i opracowywała informacje do prezentacji multimedialnych. Wykonywała je, korzystając z fachowych uwag pana Krzysztofa Łysaka.

Zaproszenia i afisze były dziełem grupy promocyjnej i reklamy – uczniów klasy IIIb, którzy pracowali pod okiem pani Anny Zygałiewicz-Karpety.

Nad grupą plastyczną – ochotników, rozłożyła opiekę pani Lucyna Januszek. Ci zaś wykonywali biżuterię typu: bransolety, korale, kolczyki, wisiory – według własnej inwencji.

Przed grupą kulinarną postawiono zadanie odtworzenia cech charakterystycznych dla kuchni romskiej. Uczniowie klasy IIa wraz z paniami: Jolantą Ksel i Jolantą Czerwiak wyszukali przepisy, wykonali wystawkę oraz przygotowali do degustacji tradycyjne potrawy cygańskie.

Prace przy projekcie przebiegały przy ogromnym zaangażowaniu rodzin uczniów, druhów Ochotniczej Straży Pożarnej w Woli Jachowej oraz pracowników obsługi szkolnej.

Wszystkim, dzięki którym możliwa się stała realizacja projektu, przywołanie w wyobraźni Romano Drom, zapachu lasu, twarzy i rozmów ludzi, melodii pieśni cygańskich, tego, co umarło wraz z dymem ostatniego taborowego ogniska..., serdecznie dziękuje w imieniu społeczności Gimnazjum w Woli Jachowej – dyrektor Jolanta Czerwiak.

Jolanta Czerwiak
Dyrektor Gimnazjum
w Woli Jachowej

CYGAN W OCZACH POLAKA

Jak Cygan jest biedny, to wiadomo, że nie pracuje, bo jest leniwy. A jak Cygan jest bogaty, to wiadomo, że złodziej, bo inaczej nikt majątku nie zdobyłby.¹

Wiele naszych poglądów opiera się na utrwalonych stereotypach i uprzedzeniach. Jednym z nich jest stereotyp etniczny. Wpływa on na nasze zachowania i stosunek do innych grup etnicznych i ich pojedynczych członków. Czy jesteśmy tego świadomi? Co możemy z tym zrobić?

„Romowie – przyszłość bez uprzedzeń” to tytuł ogólnopolskiego projektu współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Poddziałanie 1.3.1. Projekty na rzecz społeczności romskiej, Działanie 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej, PO Kapitał Ludzki).

Główne cele projektu to:

- przekazanie nauczycielom wiedzy o społeczności romskiej, specyfice wynikającej z uwarunkowań historycznych i kulturowych oraz o specjalnych potrzebach edukacyjnych dziecka romskiego w szkole;
- popularyzacja wiedzy o Romach niezbędnej do łamania stereotypów i kształtowania pozytywnego zaplecza społecznego;
- wsparcie edukacji publicznej w zakresie edukacji na temat mniejszości romskiej i jej obecności w polskim krajobrazie kulturowym;
- kreowanie pozytywnych wzorców społecznych oraz rozwijanie wrażliwości na odmienność kulturową i etniczną;
- wspieranie działań przyczyniających się do kształtowania wśród młodzieży i w środowisku lokalnym postaw tolerancji i otwartości wobec drugiego człowieka oraz przeciwdziałanie uprzedzeń, nietolerancji i stereotypów.

Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach pełniło rolę koordynatora regionalnego projektu „Romowie – przyszłość bez uprzedzeń”. W ramach programu placówka zorganizowała bezpłatne szkolenia dla nauczycieli i pedagogów wszystkich poziomów edukacyjnych z terenu województwa świętokrzyskiego zainteresowanych pracą na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci romskich oraz szeroko pojętą edukacją międzykulturową.

Uczestnicy projektu wzięli udział w warsztatach, podczas których odbyło się m.in. spotkanie z asystentem romskim – Edytą Jaśkowiak, otrzymali także pakiet dydaktyczny: informator na temat historii, kultury i zwyczajów romskich oraz poradnik metodyczny zawierający scenariusze zajęć i metodykę prowadzenia lekcji o Romach.

PRZYKŁADOWE ĆWICZENIA REALIZOWANE W RAMACH EDUKACJI MIĘDZYKULTUROWEJ, MAJĄCE NA CELU ZWALCZANIE STEREOTYPÓW DOTYCZĄCYCH ROMÓW-CYGANÓW

ĆWICZENIE:

Na początek – wprowadzenie do dyskusji.²

Dokończ poniższe zdania, podając od jednego do trzech określeń, które Twoim zdaniem najlepiej opisują wymienione grupy ludzi.

Niemiec jest:

Francuz jest:

Żyd jest:

Arab jest:

Nauczyciel rozdaje uczniom powyższy materiał i prosi o indywidualne wykonanie zawartego w nim zadania. Podczas pracy uczniów nauczyciel zapisuje na tablicy początek tych samych zdań, które zawiera materiał lub wywiesza zawierający je plakat.

Po zakończeniu pracy uczniowie podają swoje odpowiedzi (jeden uczeń – jedna odpowiedź, pozostali wykreślają ze swoich kartek powtarzające się odpowiedzi). Nauczyciel przy każdym zdaniu zapisuje zgłaszane określenia. Po zakończeniu pyta uczniów, dlaczego takie, a nie inne określenia podali, jakie jest ich źródło. Może też zapytać uczniów, ilu z nich i w jakich okolicznościach miało kontakt z przedstawicielami wymienionych narodowości.

Wspólnie z uczniami zastanawia się nad ładunkiem emocjonalnym każdego z określeń. Określenia pozytywne można podkreślić lub zaznaczyć w inny sposób. Jak takie określenia (pozytywne i negatywne), przekonania

mogą wpływać na ludzkie zachowania i relacje z przedstawicielami wymienionych nacji.

Po krótkiej rozmowie nauczyciel przedstawia definicję stereotypu oraz stereotypu etnicznego i zapowiada, że tematem lekcji będzie stereotyp Cygana w oczach Polaka.

ĆWICZENIE:

Obyczaje i system wartości współczesnych Romów.³

Nauczyciel mówi, że tematem lekcji będą obyczaje i system wartości Romów. W kilku słowach przypomina, kim są Romowie. Informuje, że pierwszym zadaniem będzie wypełnienie kwestionariusza dotyczącego obyczajów romskich. Nauczyciel rozdaje uczniom kwestionariusze (materiał poniżej) i prosi o ich indywidualne wypełnienie. W kwestionariuszu należy zaznaczyć twierdzenia, które zdaniem ucznia oddają cechy kultury romskiej (uczeń zaznacza tylko te, których jest pewien). Jeśli uczeń ma wątpliwości, nie zaznacza wcale. Na wypełnienie kwestionariusza uczniowie mają 5 minut. Wypełnione kwestionariusze zbiera nauczyciel. Następnie dzieli uczniów na 7 grup – każda grupa otrzymuje materiał źródłowy na temat obyczajów romskich. Uczniowie na podstawie tekstów odpowiadają na zawarte w materiałach pytania (przykładowe materiały poniżej). Nauczyciel zaś podczas pracy uczniów dokonuje podsumowania wyników kwestionariuszy. Po prezentacji grup, w ramach podsumowania lekcji, nauczyciel wywiesza arkusz zbiorczy z wynikami kwestionariusza i przedstawia wyniki. Prosi uczniów o skomentowanie wyników w powiązaniu z wykonaną pracą. Nauczyciel pyta uczniów, jakie mogą wystąpić trudności w kontaktach ze społecznością romską wynikające z różnic kulturowych.

1.	Podstawową normą postępowania dla Roma jest wierność tradycji.	
2.	W związku z licznymi migracjami Romowie nie przywiązują wagi do ceremonii pogrzebowych i cmentarzy.	
3.	W tradycji romskiej z etapu dzieciństwa przechodzi się bezpośrednio w dorosłość.	
4.	Ponieważ od lat 70. ubiegłego wieku Romowie prowadzą osiadły tryb życia, dziś niechętnie migrują.	
5.	Kobieta romska nie może nosić odkrytych ramion, dużych dekolty i spódnic przed kolano.	
6.	Roma dostosowuje swoje postępowanie do norm społeczeństwa, w którym mieszka.	
7.	Dla Roma ważny jest indywidualny sukces, rodzina jest na drugim miejscu.	
8.	Ślub nie ma często charakteru religijnego, udziela go starszy i szanowany Roma.	
9.	Wielodzietność jest powodem do dumy dla romskich rodzin.	
10.	Cygańskie imiona mają ścisły związek z ich tradycją i historią.	

1 Marian Grzegorz Gerlich: *Stereotyp Cygana w Polsce*. [w:] *Sytuacja społeczno-prawna Romów w Środkowo-Wschodniej Europie*, Gorzów Wielkopolski 1996, s. 13.

2 Andrzej Matusiewicz, *Romowie – przyszłość bez uprzedzeń. Zeszyt Metodyczny*, Stowarzyszenie „Integracja”, Suwałki 2010, s. 8.

3 Jarosław Schabieński, *Romowie – przyszłość bez uprzedzeń. Zeszyt Metodyczny*, Stowarzyszenie „Integracja”, Suwałki 2010, s. 30.

ĆWICZENIE:**Obyczaje i system wartości współczesnych Romów.⁴**

Przeczytaj uważnie poniższy fragment, a następnie na podstawie fragmentu (w odniesieniu do Romów) i wiedzy własnej (w odniesieniu do Polaków) odpowiedz na pytanie. Odpowiedzi zapisz na dużych arkuszach papieru (piszcie dużymi, wyraźnymi literami).

Fragment książki Jacka Milewskiego „Dym się rozwiewa”, Poznań 2008, s. 20–21.

Gdy nie wiesz co robić, to pamiętaj, że Rom san (Cygan jesteś)! To jest najważniejsze. Jeśli serce masz prawdziwie cygańskie, a głowę na karku, to poradzisz sobie zawsze. To nic, że nie masz szkoły. Twój dom, matki i ojca, wujków i ciotek to twoje liceum. Rodzina a starsi to twoje profesory. Romano celo to sejm, a Sero Rom – prezydent i sędzia (...). Tylko pamiętaj: zakon jest najważniejszy. Jak on przypadnie, zginie romanipen. A gdy stracisz romanipen, to kim będziesz? No kim? (...). Pamiętaj więc, bracie – kończył zwykle przemowę – tradycja! Tradycja jest najważniejsza.⁵

Sero Rom – dosł. „Cygan Głowa”, tradycyjny zwierzchnik, prawodawca i sędzia grupy Polska Roma.

Romano celo – cygański zjazd. Zebranie głów rodów, na którym podejmuje się najważniejsze decyzje.

Romanipen – cygańskość, romskość.

Jaką rolę pełni w społeczeństwie romskim/polskim tradycja?	
Społeczeństwo romskie	Społeczeństwo polskie

Społeczeństwo romskie	Społeczeństwo polskie

ĆWICZENIE:**Obyczaje i system wartości współczesnych Romów.⁶**

Przeczytaj uważnie poniższy fragment, a następnie na podstawie fragmentu (w odniesieniu do Romów) i wiedzy własnej (w odniesieniu do Polaków) odpowiedz na pytanie. Odpowiedzi zapisz na dużych arkuszach papieru (piszcie dużymi, wyraźnymi literami).

Fragment książki Jacka Milewskiego „Dym się rozwiewa”, Poznań 2008, s. 12–13.

Ale wróćmy do cygańskich imion. No to jest temat. Albo i nie, bo coś nadzwyczajnego jest w imionach: Phabuj (Jabłko), Kało (Czarny), Reca (Kaczka), Mura (Jagoda)? (...).

Wstuchując się w niektóre z nich, możemy prześledzić, jacy bohaterowie książek i filmów (raczej filmów), jakie gwiazdy masowej wyobraźni musnęły, zostawiając swój ślad, cygańszczyznę. Oraz dokąd prowadziły cygańskie drogi. Ribana, Winnetou, Roki, Izaura, wybucha Sierpień: Lechu; stan wojenny: Bujako, Ronald, Rambo, Konan (...). No i Ricardo, Hose, Manuel, Fabricjo, Lucynda i Miranda, bo wielką siłę mają latynoskie seriale. A między nimi wszystkimi Platyna, Jaskinia, Rubin, Łakomo, Elemelek... Wreszcie Pudziano, bo chłopak, choć maleńki jeszcze, jest już bardzo silny. I na koniec: Kanapka.⁷

Jakie są zasady nadawania imion u Romów i Polaków?	
Społeczeństwo romskie	Społeczeństwo polskie

Pamiętaj: Romowie mają również uprzedzenia w stosunku do nie-Romów. Niektóre z nich są związane z faktem, że Romowie mają bardzo surowy kodeks postępowania, inne mają swoje źródło w złych doświadczeniach. Droga do wzajemnego zrozumienia prowadzi przez otwartość i szacunek wobec innych.

LITERATURA

1. Bartosz, A., *Nie bój się Cygana*. Sejny 2004.
2. Eliade, M., *Kowale i alchemicy*. Warszawa 1993.
3. Ficowski J., *Cyganie polscy*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1953.
4. Ficowski J., *Cyganie na polskich drogach*. Kraków 1986.
5. Ficowski J., *Demony cudzego strachu*. Warszawa 1998.
6. Ficowski J., *Cyganie w Polsce. Dzieje i obyczaje*. Warszawa 1989.

7. Gerlich M. G., *Romowie: przekraczanie granic własnego świata*. Oświęcim: Stowarzyszenie Romów w Polsce, Romski Instytut Historyczny SRWP, 2001.
8. Godwin P., *Cyganie. Obcy świata*. „National Geographic Polska” 2001 nr 4.
9. Le Goff, J., *Kultura średniowiecznej Europy*. Gdańsk-Warszawa, 2002.
10. Milewski J., *Dym się rozwiewa*. Poznań 2008.
11. Milewski J., *Romowie – przyszłość bez uprzedzeń. Informator*. Suwałki: Stowarzyszenie „Integracja”, 2009.
12. Mirga A., Mróz L., *Cyganie. Odmienność i nietolerancja*. Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN, 1994.
13. Mirga A., Gheorghe N., *Romowie w XXI wieku: studium polityczne*. Kraków: Universitas, 1999.
14. Mróz L., *Geneza Cyganów i ich kultury*. Warszawa: Wydaw. Fundacji „Historia Pro Futuro”, 1992.
15. Krzyżanowski P., Pytlak G., Bończuk L., *Cyganie – mity i fakty*. Gorzów Wielkopolski: Stowarzyszenie Twórców i Przyjaciół Kultury Cygańskiej im. Bronisławy Wajs-Papuszy, 2002.
16. *Romowie – co każdy nauczyciel wiedzieć powinien*, red. J. Milewski, Stowarzyszenie „Integracja”, Suwałki 2004.
17. *Romowie – przyszłość bez uprzedzeń*. Zeszyt Metodyczny, red. J. Milewski, Stowarzyszenie „Integracja”, Suwałki 2010.
18. Zakrzewski L., *Raport z badań problemu „Mapa społeczna Romów w województwie świętokrzyskim 2001”*. Kielce: EPDR – Biuro Polityki Gospodarczej i Rozwoju Regionalnego, 2002.
19. „Rrom p-o drom” – pierwszy w Polsce dwujęzyczny miesięcznik wydawany od 1990 roku w Białymstoku (tekst po polsku i po romsku).
20. „Romano Atmo” – dwumiesięcznik wydawany od 2007 roku w Szczecinie przez Związek Romów Polskich.

Edyta Jaśkowiak – asystent przedsiębiorczości romskiej (w środku) z Barbarą Rogalą-Kupczewską (po lewej) i Pauliną Osman (po prawej) z Gimnazjum im. gen. K. Tańskiego w Chmielniku podczas szkolenia w ŚCDN w ramach projektu „Romowie – przyszłość bez uprzedzeń”

Zdjęcie autorki

4 Jarosław Schabieński, *Romowie – przyszłość bez uprzedzeń. Zeszyt Metodyczny*, Stowarzyszenie „Integracja”, Suwałki 2010, s. 32.

5 Jacek Milewski, *Dym się rozwiewa*, Poznań 2008, s. 20–21.

6 Jarosław Schabieński, *Romowie – przyszłość bez uprzedzeń. Zeszyt Metodyczny*, Stowarzyszenie „Integracja”, Suwałki 2010, s. 38.

7 Jacek Milewski, *Dym się rozwiewa*, Poznań 2008, s. 12–13.

Bernadeta Mechelewska
ŚCDN w Kielcach

Oko w oko z dyrektorem

1. MOJE MOTTO...

„Bo każdy człowiek ma trzy życia w sobie, jedno, po którym płacze, drugie, w którym żyje i stęka, trzecie, którego się spodziewa” – Józef Ignacy Kraszewski.

2. W SWOJEJ PRACY LUBIĘ...

zgiełk i harmider. Brak nudy.

3. MARZY MI SIĘ SZKOŁA...

nowoczesna pod względem wyposażenia, jak i metod nauczania. Przyjazna i radosna dla uczniów, rodziców i nauczycieli.

4. SZEFEM JESTEM...

wydaje mi się, że zdystansowanym do siebie.

5. U PRACOWNIKÓW CEINIĘ...

inicjatywę i umiejętność utożsamiania się ze szkołą.

6. LUBIĘ, KIEDY UCZNIOWIE...

zachowują się wobec wszystkich wkoło tak, jak chcieliby być sami traktowani.

7. DZIEŃ ZACYNAM...

w domu od zimnego prysznica, a w pracy od podwójnego espresso.

8. DZIEŃ KOŃCZĘ...

refleksją nad dniem minionym, choć czasami prasowaniem koszuli na następny dzień.

9. NIE WYOBRAŻAM SOBIE PRACY BEZ...

swobody podejmowania decyzji.

10. NIE INTERESUJE MNIE...

plotki i gierki towarzyskie.

11. PIENIĄDZE SĄ DLA MNIE...

środkiem do osiągnięcia celów, a nie samym w sobie celem.

12. NAJWAŻNIEJSZY DZIEŃ W ŻYCIU...

albo jeszcze nie nadszedł, albo było ich tyle, że nie jestem w stanie wyróżnić jednego... Każdy dzień jest dla mnie ważny.

13. DO DZIAŁANIA MOBILIZUJE MNIE...

zarówno sukces, jak i porażka.

ARKADIUSZ JĘDRAS

– dyrektor Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach.

Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach istnieje od 1 września 2003 roku. W placówce znajdują się: Publiczne Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące i Zasadnicza Szkoła Zawodowa z klasą wielozawodową. W szkole znajdzie swoje miejsce uczeń uzdolniony, a także ten, który potrzebuje dodatkowej pomocy ze strony nauczycieli.

ZSP w Nowinach to szkoła o bogatej bazie materialnej, umożliwiająca uczniom organizację szerokiego wachlarza imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych i szkoleniowych. Szkoła szczyci się nowoczesnymi pracownikami komputerowymi, a także dostępem do auli szkolnej wyposażonej w profesjonalny sprzęt audio-wideo z systemem Dolby Surround.

Placówka ma znakomite warunki do organizacji zajęć warsztatowych, a położone nieopodal rejony leśne pozwalają na organizację różnorodnych zawodów sportowych, w tym zawodów w biegach na orientację, rajdy i wycieczki.

W budynku szkoły znajduje się hala sportowa, sala aerobiku i siłownia. Na terenie przyszkolnym znajdują się boiska do piłki nożnej, siatkówki plażowej, na których uczniowie ćwiczą w porze wiosennej, jesiennej i zimowej.

W szkole działa Koło Wolontariatu skupiające chętną i zawsze gotową pomagać młodzież.

14. KSIĄŻKA, KTÓRĄ POLECAM...

Mamy w domu taką zasadę, że niezależnie od okazji – czy na Gwiazdkę, czy na imieniny, wręczamy sobie w prezencie książki. Książki towarzyszą mi od zawsze. Czytam kilka równocześnie. Stąd trudno mi wskazać tę jedyną, najbardziej polecaną. Wybrałem dwie moje ulubione, które przeczytałem już kilka razy: „Z głowy” Janusza Głowackiego oraz „Zew mężobójcy” Jamesa Jonesa.

Rozwijane są także inne zainteresowania, między innymi pasja dziennikarska – ukazuje się gazetka szkolna „Wieści spod szkolnej ławki”.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom współczesnego ucznia, stworzone zostały klasy ze zwiększoną liczbą godzin z języków obcych: niemieckiego i angielskiego, co gwarantuje nabycie umiejętności posługiwania się tymi językami na wysokim poziomie.

15. GDYBYM NIE BYŁ NAUCZYCIELEM...

byłbym podróżnikiem. Bardzo podoba mi się też zarządzanie. Już na studiach prowadziłem własną działalność gospodarczą. Uważam, że cały świat powinien być oparty na rynkowości – podaż i popycie.

Martyna Głębocka
ŚCDN w Kielcach

Kronika wydarzeń ŚCDN

Delegacja z Włoch w Kielcach

ZAGRANICZNI GOŚCIE W ŚCDN

W październiku 2011 roku Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli gościło 10-osobową delegację z Włoch oraz 15-osobową delegację z Finlandii. Przedstawiciele włoskiego regionu Abruzzo przyjechali do Kielc w ramach programu Comenius Regio. Celem wizyty była wymiana doświadczeń dotyczących kształcenia zawodowego w branży turystyczno-hotelarskiej. Goście z Finlandii – przedstawiciele szkół zawodowych, średnich, wyższych oraz instytucji kulturalnych, przyjechali do Kielc w ramach projektu Comenius Regio.

Konferencja rozpoczynająca wizytę delegacji z Włoch odbyła się 19 października 2011 roku w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach. Następnie goście z Włoch odwiedzili Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli. W kolejnych dniach Włosi zwiedzali region świętokrzyski. Odwiedzili też szkoły uczestniczące w projekcie.

25 października 2011 roku w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach zainaugurowano projekt Comenius Regio pn. „Szkolne Centrum Aktywności – Kultura Café”, który jest realizowany przez dwa konsorcja: polskie oraz fińskie.

– W tym projekcie najważniejsze jest uczenie się dobrych praktyk od siebie – powiedziała Lidia Pasich, kierownik Pracowni Edukacji Humanistycznej i Języków Obcych w ŚCDN, koordynator projektu.

W drugim dniu swojej wizyty w Kielcach Finowie odwiedzili Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli.

WSPARCIE DLA NAJMŁODSZYCH UCZNIÓW

Jak pracować z uzdolnionym przedszkolakiem? Kiedy maluch powinien trafić do logopedy? – Dowiedzieli się uczestnicy konferencji zorganizowanej przez ŚCDN „Odkrywamy radość rozwoju. Edukacja włączająca, czyli jak aktywnie wspierać dziecko ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w adaptacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej”.

Współorganizatorem konferencji, która odbyła się 24 listopada 2011 roku w Sali Lustrzanej WDK, było Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach.

Grzegorz Bień, świętokrzyski wicekurator oświaty, przyznał, że jest zwolennikiem edukacji włączającej, ponieważ jest ona olbrzymią szansą dla dzieci.

– Do szkół przychodzi coraz więcej dzieci z różnymi zaburzeniami lub niedostosowaniem. Nauczyciele poświęcają im wiele uwagi i czasu. Na drugim biegunie znalazły się dzieci szczególnie uzdolnione, które są niezauważane przez nauczycieli w zbyt licznych klasach. Co więcej, często nauczyciele nie wiedzą, w jaki sposób pracować z dziećmi utalentowanymi – mówiła

w swoim wystąpieniu „Jak organizować pomoc psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu/szkole ze szczególnym uwzględnieniem dziecka zdolnego” – Krystyna Stępień, kierownik Pracowni Edukacji Elementarnej, Artystycznej i Wychowania Fizycznego ŚCDN, która była organizatorem konferencji.

PROJEKT „UCZEŃ NIEPEŁNOSPRAWNY W SZKOLE PUBLICZNEJ”

Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli realizuje projekt „Uczeń niepełnosprawny w szkole publicznej”. Koordynatorem projektu jest psycholog dr Edyta Kowalczyk-Boroń z ŚCDN. Jako pierwsze w ramach projektu odbyły się w listopadzie 2011 roku szkolenia dotyczące postępowania z uczniem chorym na cukrzycę, w których uczestniczyli gimnazjaliści oraz świętokrzyscy nauczyciele.

15 listopada 2011 roku w ŚCDN w Kielcach odbyła się konferencja „Uczeń niewidomy i niedowidzący w szkole publicznej – podstawy wiedzy dla nauczycieli”. Gośćmi konferencji byli: Krystyna Malarecka – dyrektor Biura Polskiego Związku Niewidomych w Kielcach, założycielka i wieloletnia przewodnicząca Klubu Rodziców Dzieci Niewidomych i Niedowidzących w Kielcach, matka dziecka o znacznym deficycie wzroku, oraz Tomasz Krzyżański – dyrektor tyflorehabilitacji w firmie ALTIX, wiceprezes Zarządu Okręgu Świętokrzyskiego Polskiego Związku Niewidomych w Kielcach.

– Wiem, jakie trudności miał mój niedowidzący syn w szkole. Kiedy w pierwszej klasie przygotowała mi zeszyt z pogrubionymi liniami, żeby lepiej widział, nauczycielka zapytała: „A co za zeszyt przyniosłeś?”. Życzliwość i wsparcie nauczyciela są bardzo potrzebne dziecku niedowidzącemu – poinformowała Krystyna Malarecka.

Wykładowczyni zaprezentowała nauczycielom niecodzienne pomoce dydaktyczne, w tym mapy geograficzne z napisami alfabetem Braille’a oraz specjalne lupy.

Podczas konferencji poświęconej edukacji włączającej w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach

Szkolenie na temat uczniów niewidomych i niedowidzących poprowadziła Krystyna Malarecka – dyrektor Biura Polskiego Związku Niewidomych w Kielcach

Wykład o dziecku z zespołem Aspergera wygłosiła dr nauk hum. Bogumiła Witkowska, specjalista psychologii klinicznej w Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy

O AUTYZMIE I ZESPOLE ASPERGERA

Także w ramach projektu „Uczeń niepełnosprawny w szkole publicznej” odbyło się 10 stycznia 2012 roku w siedzibie ŚCDN szkolenie „Autyzm i zespół Aspergera u dzieci i młodzieży”. Uczestniczyli w nim blisko dwięćdziesięciu świętokrzyskich nauczycieli. Wszyscy podkreślali, że szkolenie było bardzo potrzebne.

Bardzo interesujący był wykład pt. „Funkcjonowanie autystycznych uczniów – charakterystyka i objawy” – dr nauk med. Agaty Horeckiej-Lewitowicz, specjalisty w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży, adiunkta na Wydziale Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

– Dziecko z zespołem Aspergera fizycznie nie różni się od swoich rówieśników. Bywa jednak określane jako: niegrzeczne, przemądrzałe, dziwaczne, a nawet niesamowite – mówiła dr nauk hum. Bogumiła Witkowska, specjalista psychologii klinicznej w Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy, adiunkt na Wydziale Pedagogicznym i Artystycznym Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, w swoim wykładzie pt. „Potrzeby uczniów z zespołem Aspergera”.

KONFERENCJA „SKUTECZNA PROFILAKTYKA – JAK TO SIĘ ROBI?”

Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli było organizatorem konferencji nt. „Sku-

teczna profilaktyka – jak to się robi?”. W spotkaniu, które odbyło się 1 grudnia 2011 roku, wzięło udział blisko 200 świętokrzyskich nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych.

– Mam nadzieję, że dzisiejsza konferencja będzie pomocna w państwu pracy i wskaże właściwą drogę radzenia sobie w sytuacjach groźnych. Profilaktyka odgrywa ważną rolę w szkole – mówił, witając gości, Jacek Wołowicz, dyrektor ŚCDN w Kielcach.

Małgorzata Muzoń, Świętokrzyski Kurator Oświaty, zastanawiała się, co zrobić, aby profilaktyka była skuteczna, a przede wszystkim, aby jej oddziaływanie było widoczne w zachowaniach młodych ludzi.

Dr Krzysztof Ostaszewski z Instytutu Neurologii i Psychiatrii w Warszawie, ekspert w sprawach profilaktyki zachowań ryzykownych młodzieży, przedstawił w swoim wykładzie nt. „Młodzież gimnazjalna jako grupa ryzyka” wyniki trzyletnich badań prowadzonych na grupie uczniów warszawskich gimnazjów od klasy I do III.

– Zaledwie dziesięć procent uczniów trzecich klas gimnazjalnych lubi szkołę – ostrzegał świętokrzyskich nauczycieli dr Krzysztof Ostaszewski.

PODSUMOWANIE PROJEKTU „SZYBUJ BEZPIECZNIE W INTERNETOWEJ CHMURZE”

Uroczyste podsumowanie projektu edukacyjnego „Szybuj bezpiecznie w internetowej chmurze” odbyło się 8 grudnia 2011 roku w WDK. Autorzy najlepszych prac w konkursie dotyczącym bezpiecznego korzystania z Internetu odebrali wspaniałe nagrody. Współorganizatorem projektu było Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach.

– Trudno sobie dziś wyobrazić życie bez Internetu. Po sieci surfują zarówno dzieci, jak i osoby starsze. Internet jest dobrodziejstwem, ale niesie z sobą też różnego rodzaju zagrożenia. Celem projektu „Szybuj bezpiecznie w internetowej chmurze” było właśnie eliminowanie tych zagrożeń – powitał zebranych gości Jacek Wołowicz, dyrektor ŚCDN. Koordynator projektu z ramienia ŚCDN konsultant Anna Trawka przedstawiła przebieg konkursu. Potem uroczystie wręczono nagrody i wyróżnienia. Zaprezentowano też najlepsze prace konkursowe.

Jedną z nagród w III Świętokrzyskim Konkursie Poezji w Języku Angielskim zdobyła uczennica Gimnazjum w Woli Jachowej – Dominika Chochół

III ŚWIĘTOKRZYSKI KONKURS POEZJI W JĘZYKU ANGIELSKIM

Tegoroczny, III Świętokrzyski Konkurs Poezji w Języku Angielskim, przeznaczony dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z województwa świętokrzyskiego, cieszył się dużym zainteresowaniem. Konkurs zorganizowało Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli wraz z Wydawnictwem Pearson Longman. Rywalizacja na recytacje rozegrała się 15 i 16 grudnia 2011 roku w sali konferencyjnej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach. Nad przebiegiem konkursu czuwało jury, a koordynatorem był Sławomir Sobocki, konsultant ŚCDN. Prezentowane przez uczniów wiersze pochodziły ze zbiorów poezji Wydawnictwa Pearson Longman: „Poems from Other Centuries”, ed. Adrian Tissier, Edinburgh Gate, Harlow: Longman – dla szkół ponadgimnazjalnych oraz „100 Best Poems for Children”, ed. Roger Mc Gough, London: Puffin Books – dla gimnazjów. Każdy z uczestników przygotował po dwa wiersze lub jeden dłuższy poemat.

Martyna Głębocka
ŚCDN w Kielcach

Konferencję „Skuteczna profilaktyka – jak to się robi?” poprowadziła Marzanna Kostecka-Biskupska, konsultant Pracowni Psychologiczno-Pedagogicznej ŚCDN

Uroczyste podsumowanie projektu edukacyjnego „Szybuj bezpiecznie w internetowej chmurze”

SZKOŁA(Y) Z CZTERECH STRON ŚWIATA

Projekt edukacyjny Publicznego Gimnazjum nr 3 w Ostrowcu Świętokrzyskim

W listopadzie 2011 roku Wydział Rozwoju Kompetencji Społecznych i Obywatelskich Ośrodka Rozwoju Edukacji zaprosił nauczycieli i uczniów do udziału w konkursie na szkolny projekt edukacyjny. Konkurs był częścią projektu „Edukacja globalna w szkolnych projektach edukacyjnych”, realizowanym i współfinansowanym w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Nauczyciele Publicznego Gimnazjum nr 3 w Ostrowcu Św. postanowili wziąć udział w konkursie. Tematyka i istota edukacji globalnej nie były nam obce, bowiem w tym samym czasie uczestniczyliśmy w cyklu warsztatów edukacyjnych organizowanych przez Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach na temat edukacji globalnej.

Efektom naszych działań okazał się projekt edukacyjny „Szkoła(y) z czterech stron świata”. Autorkami projektu są: **Alina Bek** – nauczycielka języka polskiego, **Renata Szmyd** – nauczycielka historii i wiedzy o społeczeństwie, **Edyta Wójcicka** – nauczycielka języka polskiego, doradca metodyczny. Koordynatorem działań projektowych jest **Justyna Kita** – nauczycielka języka polskiego.

Wyniki konkursu ogłoszone 7 grudnia 2011 roku okazały się dla nas miłą niespodzianką, bowiem nasz pomysł zdobył pierwsze miejsce w eliminacjach ogólnopolskich.

15 grudnia zostaliśmy zaproszeni do siedziby ORE w Warszawie na konferencję podsumowującą realizację działań projektu „Edukacja globalna w projektach edukacyjnych”. Na konferencji byli obecni przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ministerstwa Spraw Zagranicznych, reprezentanci organizacji, stowarzyszeń i fundacji zajmujących się problematyką edukacji globalnej oraz autorzy nagrodzonych i wyróżnionych prac konkursowych. Wszyscy mówili o potrzebie likwidowania różnic pomiędzy rozwijającą się Północą a biednym Południem.

Przedstawiciel MEN – Mirosław Sielatycki, podsekretarz stanu odpowiedzialny za sprawy oświaty polskiej za granicą, otwartość polskiego systemu edukacji, tj. za współpracę międzynarodową, działania na rzecz młodzieży, a także za współpracę z sektorem pozarządowym, powiedział, że cieszy fakt, iż tak wiele szkół włączyło w swoje działania dydaktyczne problematykę edukacji globalnej. Jednak to wciąż za mało, tym bardziej, że zmienia się postrzeganie Europy i świata. Uczeń dzisiejszej szkoły to Europejczyk i obywatel świata. Jak bardzo jesteśmy powiązani siecią wzajemnych zależności, można wytłumaczyć chociażby podczas prozaicznej czynności picia porannej kawy czy herbaty. Na co dzień nie myślimy o tym, ale czy to dobrze?

Podobny ton pobrzmiewał w wypowiedziach przedstawicieli PAH-u, Fundacji „Znak” i in.

W końcowej części konferencji zaprezentowaliśmy nasz projekt „Szkoła(y) z czterech stron świata”. Prezentacja multimedialna, którą przygotowaliśmy na temat działań w zakresie edukacji globalnej potwierdziła, że nasza szkoła już prowadzi zajęcia z tego zakresu, a uczniowie klas Ie i Id z inicjatywy p. Kariny Kateusz-Dominik, nauczycielki języka francuskiego, nawiązali kontakt e-mailowy z afrykańską szkołą z Benina koło Burkina (Afryka Zachodnia).

Za zajęcie pierwszego miejsca otrzymaliśmy dla naszego gimnazjum nagrody ufundowane przez MSZ.

PROJEKT „SZKOŁA(Y) Z CZTERECH STRON ŚWIATA”

I. CEL GŁÓWNY PROJEKTU

Uświadomienie istnienia zjawiska globalizacji i współzależności globalnych wynikających ze zrozumienia wzajemnych powiązań i przenikania systemów kulturowych, środowiskowych, ekonomicznych i społecznych we współczesnym świecie.

II. CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Wzmocnienie wiedzy o krajach Południa i zrozumienia dla wagi wykształcenia i równości płci.
2. Pobudzenie osobistego zaangażowania w sprawę globalnej edukacji i praw człowieka.
3. Kształtowanie krytycznego myślenia i przełamywanie istniejących stereotypów i uprzedzeń.
4. Pobudzenie krytycznej refleksji na temat edukacji i podziału ról społecznych ze względu na płeć.

Powyższe cele wpisują się w Milenijne Cele Rozwoju:

Cel 2. Zapewnić powszechne nauczanie na poziomie podstawowym.

Cel 3. Promować równość płci i awans społeczny kobiet.

III. UZASADNIENIE WYBORU TEMATU – DLACZEGO „SZKOŁA(Y) Z CZTERECH STRON ŚWIATA”?

Edukacja globalna to edukacja, która otwiera oczy i umysły ludzi na rzeczywistość, uświadamia potrzebę stworzenia świata, w którym będzie więcej sprawiedliwości, równości i będą przestrzegane prawa człowieka.

A. Szczygiel, J. Witkowski, *Edukacja globalna w szkole*, Warszawa 2009

Ta definicja edukacji globalnej posłużyła

nam za punkt wyjścia do stworzenia projektu edukacyjnego „Szkoła(y) z czterech stron świata”. Wychodzimy tym zmierzeniem edukacyjnym naprzeciw palącej potrzebie edukowania młodzieży o problemach współczesnego świata, zależnościach łączących ludzi mieszkających na różnych kontynentach, znaczeniu tolerancji i szacunku do drugiego człowieka należącego do innego narodu, innej rasy, mającego inny kolor skóry. Chcemy rozwijać w uczniach poczucie empatii i pokazać drogę do włączenia się w życie nowoczesnego, globalnego społeczeństwa.

Na trzecim etapie edukacyjnym najbliższym środowiskiem ucznia jest dom i szkoła, rodzina i grupa rówieśnicza. Zatem łącząc ideę edukacji globalnej z problematyką, która jest najbliższą uczniowi, tworzymy projekt o szkole i uczniu, dla szkoły i ucznia. Mamy nadzieję, że uczniowie polskiej szkoły, do której projekt jest adresowany, będą mogli bliżej poznać, w jakich warunkach uczą się ich rówieśnicy, jaka jest ich droga do szkoły, jakich uczą się przedmiotów, jak są za swe osiągnięcia oceniani, jak spędzają czas, jaka jest rodzina, z której pochodzą, jakie mają obowiązki, czy muszą pracować, czy w ich środowisku przestrzega się praw dziecka, itp. Samodzielne docieranie, poznawanie i gromadzenie źródeł informacji odkryje przed uczniami możliwości włączania się w działania na rzecz innych, niekiedy pochodzących z bardzo odległych miejsc. W ramach projektu uczniowie poznają możliwości współdecydowania o losach świata, zdobędą też świadomość współodpowiedzialności za jego oblicze.

IV. KONCEPCJA PROJEKTU

Wspólne działania uczniów i nauczycieli w ramach realizacji projektu chcemy oprzeć na czterech filarach edukacji globalnej:

- wartościach, które leżą u podstaw koncepcji globalnego obywatela;
- wiedzy niezbędnej do zrozumienia współczesnego świata;
- umiejętnościach pozwalających korzystać w praktyce ze zdobytej wiedzy;
- postawach zapewniających trwałość oddziaływania i realizację koncepcji wychowania obywatela świata.

Wymienione cztery filary edukacji globalnej zainspirowały nas do sięgnięcia po symbolikę cyfry cztery, która m. in. dotyczy ziemi. Dlatego też w naszym projekcie chcemy poznać i porównać specyfikę:

- czterech wybranych szkół pochodzących z różnych miast, reprezentujących Europę i kraje Południa: Ostrowca Świętokrzyskiego, Szirazu, Bogoty, Sabgi;
- czterech wybranych przez uczniów krajów:

- Polski, Iranu, Kolumbii, Kamerunu;
- czterech stron świata: Europy, Azji, Ameryki Południowej, Afryki;
- w czterech obszarach: nauka w szkole; zainteresowania ucznia oraz sposób ich realizacji; model rodziny; prawa dziecka (człowieka).

Ponadto realizacja projektu będzie opierać się na: czterech celach, czterech grupach zadaniowych, czterech głównych zadaniach, pomocy czterech opiekunów.

V. WSTĘPNA PROCEDURA BADAŃ

1. Przeprowadzenie wśród uczniów Publicznego Gimnazjum nr 3 w Ostrowcu Świętokrzyskim ankiety badającej stopień znajomości podstawowych praw człowieka przysługujących wszystkim ludziom na świecie.
2. Przeprowadzenie lekcji wychowawczych na temat edukacji globalnej i Milenijnych Celów Rozwoju celem zaktywizowania środowiska szkolnego do podjęcia działań i zrealizowania projektu edukacyjnego w obszarze edukacji globalnej.

Zdjęcie autorki

Autorki nagrodzonego projektu z podsekretarzem stanu MEN Miroslawem Sielatyckim – konferencja w Ośrodku Rozwoju Edukacji w Warszawie

VI. KARTA PROJEKTU

Grupa zadaniowa	Gr. I	Gr. II	Gr. III	Gr. IV
Nazwisko nauczyciela prowadzącego grupę projektową	Alina Bek	Justyna Kita	Renata Szmyd	Edyta Wójcicka
Obszar badań	Edukacja w Europie na przykładzie polskiej szkoły w Ostrowcu Świętokrzyskim	Edukacja w Azji na przykładzie irańskiej szkoły w Szirazie	Edukacja w Ameryce Południowej na przykładzie kolumbijskiej szkoły w Bogocie	Edukacja w Afryce na przykładzie kameruńskiej szkoły w Sabdze
Zadanie I	Zanim wyjdę do szkoły... czyli ja i moja rodzina. Relacje rodzinne wynikające ze specyfiki kulturowo-społecznej.			
Zadanie II	Jeden dzień z życia ucznia w szkole... Dostrzeżenie podobieństw i różnic między szkołami na różnych kontynentach.			
Zadanie III	To lubię (?) – czyli, co robię poza szkołą.			
Zadanie IV	Uczeń też człowiek... – o fundamentalnych prawach i potrzebach ludzkich.			
Czas realizacji projektu	Styczeń – luty 2012 r.			
Proponowane formy i metody pracy	1. Wywiad z rzeczywistym lub fikcyjnym uczniem wybranej szkoły (dokumentacja filmowa lub multimedialna). 2. Wybrana forma wypowiedzi uczniowskiej (np. kartka z pamiętnika, opowiadanie, opis przeżyć wewnętrznych). 3. Portfolio (z wykorzystaniem dokumentacji fotograficznej). 4. Przedstawienie/scenka teatralna (z wykorzystaniem dokumentacji fotograficznej lub filmowej).			
Sposoby dokumentowania działań/ forma prezentacji	1. Gazetka szkolna, gazetka ścienna, wystawa podczas dnia otwartego szkoły. 2. Prezentacja multimedialna na stronie internetowej szkoły. 3. Wystawa fotograficzna. 4. Film krótkometrażowy o polskiej szkole.			
Miejsce prezentacji	Publiczne Gimnazjum nr 3 w Ostrowcu Świętokrzyskim.			
Termin prezentacji	Dzień otwarty szkoły – marzec 2012 r.			
Odbiorcy	1. Społeczność uczniowska gimnazjum i szkół podstawowych zaproszonych w ramach dnia otwartego szkoły. 2. Nauczyciele. 3. Rodzice. 4. Środowisko lokalne i inne osoby zainteresowane projektem.			

VII. PRZEWIDYWANE KORZYŚCI DLA UCZNIÓW REALIZUJĄCYCH ZADANIA PROJEKTOWE

Zostaliśmy stworzeni do życia razem z powodu współzależnej konstrukcji rzeczywistości.

Martin Luther King

1. Świadomość globalnych powiązań społecznych, kulturalnych i środowiskowych, różnic.
2. Aktywne uczestnictwo we współczesnym świecie – wychowanie globalnego obywatela.
3. Kształtowanie postaw humanistycznych: empatia, tolerancja, szacunek.
4. Nabycie umiejętności do podejmowania działań o zasięgu globalnym, twórczego rozwiązywania problemów w formie pracy grupowej.

VIII. ŹRÓDŁA INFORMACJI (WYBRANE PROPOZYCJE)

1. *Rzeczywistość krajów Południa. Zestaw zdjęć z Afryki, Ameryki i Azji*, PAH 2009.
2. Strony internetowe, np. www.unic.un.org.pl, www.pomagamy.pl, www.pah.org.pl, www.ceo.org.pl.
3. *Prawa człowieka. Poradnik nauczyciela*. Praca zbiorowa pod red. K. Koszewskiej, Warszawa 2002.
4. *Kompasik. Edukacja na rzecz praw człowieka w pracy z dziećmi*. Warszawa 2009.

Alina Bek
Publiczne Gimnazjum nr 3
w Ostrowcu Świętokrzyskim

WIARA W DZIECKO CZYNI CUDA – O WSPIERAJĄCEJ POSTAWIE TERAPEUTYCZNEJ

Dziecko – mała istota, ciekawa świata, nieporadna życiowo, bezradna w ogromnym, zabieganym świecie. Eksplorując otaczającą rzeczywistość, tworzy w swoim umyśle obraz świata takim, jakim sam go spostrzega oraz takim, w jaki my, dorośli, kreujemy go. Doznaje przy tym wielu emocji i wrażeń. Temu procesowi bezwzględnie towarzyszy budowanie obrazu samego siebie, zgodnie z zasadą „jestem tym, co do mnie mówisz”. W przypadku dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, kiedy wrażliwość odbioru świata zewnętrznego jest dużo większa, słowa, gesty, emocje dorosłych nabierają szczególnego znaczenia.

Czy w tej sytuacji każdy nauczyciel może być terapeutą dzieci, które oczekują i potrzebują dużo więcej uwagi, czasu, cierpliwości i kilkakrotnie więcej doświadczeń do tego, aby gromadzić wiedzę, nabywać umiejętności niezbędne do jak najbardziej pełnego funkcjonowania wśród ludzi. Jakimi wartościami oraz celami powinien kierować się nauczyciel terapeuty w pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych?

W teorii terapii pedagogicznej spotykamy różne poglądy związane z jej istotą, a wśród nich nadrzędne wydaje mi się podejście R. Miller, według której istotną rolę odgrywa ją oddziaływanie terapeuty na osobowość wychowanka osadzone w realiach procesu wychowawczego.¹ W myśl tego założenia terapeuta powinien starać się poznać i akceptować osobowość dziecka taką, jaka jest, od momentu nawiązania z nim autentycznej więzi aż do chwili, kiedy poczuje, że osoba terapeuty jest dla niego wsparciem i gwarancją bezpieczeństwa, aby w kolejnym etapie procesu terapeutycznego z jednakowym zrozumieniem przyjmował słowa akceptacji oraz informacje zwrotne wskazujące odstępstwa od przyjętej normy.

Zgodnie z tym stanowiskiem najistotniejszą cechą warunkującą osobowość terapeutyczną jest gotowość do akceptowania dziecka takim, jakie ono jest oraz idąca za tym niewątpliwie empatia i pokora wobec wszelkich słabości wychowanka. Wrażliwość terapeuty i towarzysząca mu wyobraźnia pozwala wnikać w często zamkniętą przed całym światem

sferę uczuciową dziecka. Atmosfera życzliwości i zaufania oparta na otwartej i przyjaznej postawie wobec dziecka jest fundamentalnym warunkiem rozwijania potencjału ucznia i korygowania jego zaburzonych sfer rozwoju. Nie ma możliwości realizowania efektywnego działania korekcyjnego bez zapewnienia dziecka o jego możliwościach i wskazania mocnych stron jego osobowości. Problemy emocjonalne i motywacyjne są często wtórną przyczyną trudności, na jakie napotyka dziecko w procesie edukacji. Na tę kwestię zwraca uwagę M. Tyszkowa, która podkreśla, że „u wszystkich dzieci mających trudności w nauce pojawiają się z czasem mniej lub bardziej rozległe i głębokie zaburzenia w sferze motywacyjnych i osobowościowych warunków uczenia się, a nierzadko zaburzenia rozwoju osobowości”.²

Wzmocnienia wychowanka w postaci uwagi skierowanej na drobne sukcesy odnoszone przez dziecko, na posiadane umiejętności i pozytywne cechy osobowości wpływają na podnoszenie poziomu samooceny i samoakceptacji, czyli kształtowanie wyobrażenia o sobie samym, postrzegania siebie jako wartościowego człowieka. Służą temu wspólne zabawy, których inicjatorem może być samo dziecko. Radość przeżywana w zabawie poprawia efektywność oddziaływań, dając jednocześnie okazję do dobrego wzajemnego poznania się.

Dbałość w procesie terapeutycznym o zaspokojenie zasadniczych potrzeb dziecka jest możliwe jedynie w sytuacji dokładnego rozpoznania jego możliwości i problemów, a także zależności środowiskowych, w jakich funkcjonuje w celu zapewnienia optymalnych warunków do stymulowania rozwoju dziecka. Otwartość towarzysząca codziennej pracy terapeutycznej powinna umożliwiać uważne przyglądanie się wychowankowi i przysłuchiwanie się temu, co do nas mówi.

Kolejnym kierunkiem oddziaływań terapeutycznych jest motywowanie do aktywności. Pasma porażek, którego doświadcza dziecko o specjalnych potrzebach edukacyjnych tłumi działania poznawcze, osłabia wrażliwość i ciekawość poznawczą. Natomiast systematyczne i świadome podnoszenie motywacji, wyzwianie aktywności dziecka budzi z kolei chęć do uczenia się, niweluje opór emocjonalny

związany z przyswajaniem nowych wiadomości i umiejętności, czyli kształtuje pozytywny stosunek do nauki i poprawia poziom organizacji zachowania.

Punktem wyjścia w tak realizowanym procesie terapeutycznym jest nawiązanie pozytywnej interakcji terapeuty – dziecka oraz stawianie minimalnych wymagań, częściej bazujących na mocnych stronach dziecka, aby odczuwało ono pełne bezpieczeństwo i miało poczucie odniesienia sukcesu. Wraz z upływem czasu stopniowo należy zwiększać wymagania przy pełnej akceptacji wychowanka.

Pogoda ducha, zrównoważenie, optymizm to główne środki oddziaływania terapeutycznego, które w szerokim wachlarzu kompetencji stanowią podstawę budowania więzi z dzieckiem. Naczelną wartością staje się tu dobro małego człowieka uwikłanego w szereg niezrozumiałych dla niego trudności. W związku z tym celem działania terapeuty jest niesienie pomocy wychowankowi w rozwiązywaniu trudności życiowych i osiąganiu lepszej jakości życia na drodze rozwoju indywidualnych możliwości oraz poprawianiu kontaktów międzyludzkich.

Stanowiska na temat istoty terapii często zależą od specjalizacji samych autorów poruszających tę kwestię, stąd punkt ciężkości przesuwają się na różne dyscypliny naukowe – od teorii wychowania przez psychologię aż do psychiatrii. W moim przekonaniu, w kontekście współczesnej myśli edukacyjnej, która w procesie edukacji kładzie nacisk i podkreśla wartość wychowania, optymalny model terapii powinien opierać się na działaniach wspierających rozwój całej osobowości dziecka. Wiara w dziecko czyni cuda. Droga do sukcesu to często pasmo udręk, zawiłości i nieprzewidywalnych sytuacji. Przekazujemy więc wiarę w to, że każdy wysiłek ma sens i prowadzi do celu, przynosi owoce, na które czekamy.

Katarzyna Pluta
ŚCDN w Kielcach

1 B. Kaja, *Zarys terapii dziecka*, Bydgoszcz: Akademia Bydgoska, 2001.

2 B. Kaja, *Zarys terapii...*

DZIECKO Z CUKRZYCĄ TYPU 1 W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Wychodząc naprzeciw zmianom prawnym zapisanym w rozporządzeniu MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. Nr 228, poz. 1490), Pracownia Psychologiczno-Pedagogiczna ŚCDN w Kielcach zorganizowała cykl szkoleń na temat specyficznych potrzeb niepełnosprawnych uczniów.

Pierwsze szkolenie w ramach projektu Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli pt. „Uczeń niepełnosprawny w szkole publicznej”, koordynowanego przez dr Edytę Kowalczyk-Boroń, odbyło się w dniu 8 listopada 2011 roku na temat „Dziecko z cukrzycą typu 1 w placówkach oświatowych”. Spotkanie prowadziła Elżbieta Dębska – edukator w diabetologii rekomendowany przez Sekcję Pediatrię Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego. W spotkaniu uczestniczyło ponad czterdzieści świętokrzyskich nauczycieli. Ponadto w tym samym dniu E. Dębska przeprowadziła w Zespole Szkół Katolickich Diecezji Kieleckiej im. S. Kostki w Kielcach lekcję dla uczniów Gimnazjum na temat „Diabetyk w grupie rówieśniczej”, a następnie szkolenie dla Rady Pedagogicznej w Szkole Podstawowej nr 19. Szkolenia przeprowadzone przez E. Dębską sponzorowały: Ogólnopolska Federacja Organizacji Pomocy Dzieciom i Młodzieży Chorym na Cukrzycę – szkolenie w ŚCDN oraz Koalicja na rzecz Walki z Cukrzycą w ramach kampanii „Cukrzyca więcej niż cukier” – lekcje dla gimnazjalistów i szkolenie rady pedagogicznej. W trakcie szkolenia prelegentka oprócz przedstawienia typowych objawów cukrzycy podkreśliła funkcję opiekuńczą nauczycieli wobec dzieci cierpiących na tę przewlekłą chorobę, które wymagają pomocy w regularnych pomiarach glikemii oraz przypomnienia o koniecznych posiłkach. Podała też cenne **wskazówki na temat pomocy młodym diabetykom w sytuacji hipoglikemii** – czyli spadku poziomu cukru we krwi, który objawia się „wesołkowatym” zachowaniem i może prowadzić do utraty przytomności. Najprościej jest wtedy podać napój typu coca-cola, wodę z cukrem, sok, cukierka, a następnie kanapkę lub ciepły posiłek. W aptekach dostępne są także saszetki z płynną glukozą, które także są przydatne w tej sytuacji. Oczywiście w skrajnych przypadkach konieczna jest iniekcja glukagonu, który diabetyk powinien mieć zawsze przy sobie. Podczas lekcji przeprowadzonej dla gimnazjalistów E. Dębska uświa-

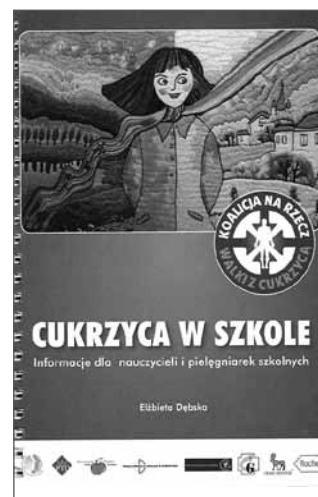
damiała uczniów, jak bardzo ważne jest wsparcie rówieśników dla ich kolegów i koleżanek chorych na cukrzycę, którzy często wstydzą się swojej choroby i nie chcą być gorsi od innych. Apelowano o zrozumienie sytuacji, że czasem na lekcji chorego musi wypić sok lub zjeść kanapkę. Warto też koleżki – diabetykowi przypomnieć o zmierzeniu poziomu cukru lub zjedzeniu kanapki.

Dr Edyta Kowalczyk-Boroń
ŚCDN w Kielcach

PRZYDATNE INFORMACJE

ORGANIZACJE

1. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – <http://www.diabetyk.org.pl>
2. Polskie Towarzystwo Diabetologiczne – <http://www.cukrzyca.info.pl>
3. Polska Federacja Edukacji w Diabetologii – <http://www.pfed.org.pl>
4. Fundacja Edukacji Zdrowotnej – <http://www.fez.org.pl>
5. Koalicja na Rzecz Walki z Cukrzycą – <http://koalicja-cukrzyca.pl>
6. Ogólnopolska Federacja Organizacji Pomocy Dzieciom i Młodzieży Chorym na Cukrzycę – <http://diabetycy.eu>. Federacja bezpłatnie szkoli rady pedagogiczne w zakresie:
 - podstawowej wiedzy o cukrzycy;
 - niezbędnej, codziennej opieki nad dzieckiem z cukrzycą;
 - rozpoznawania objawów odchylenia poziomu cukru od dopuszczalnych poziomów (hipo- i hiperglikemia) i właściwej reakcji na nie;
 - sposobów udzielania dzieciom pierwszej pomocy w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia;
 - psychologicznych aspektów choroby wpływających na zachowanie dzieci chorych;
 - zalecanych sposobów wspomagania ich w przezwyciężaniu skutków cukrzycy w codziennym życiu.
7. Świętokrzyskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom, Młodzieży, Dorosłym z Cukrzycą i z Innymi Schorzeniami, 25-543 Kielce 5 skr.2, ul. Warszawska 99/42 – e-mail: cukiereczki@cukiereczki.org, <http://www.cukiereczki.org>
8. Fundacja CUD „Cukrzyca u Dzieci” – <http://www.siepomaga.pl/f/fundacjadud>
9. Stowarzyszenie Wesoły Diabetyk – <http://www.wesolydiabetyk.pl>

CZASOPISMA

1. „Diabetyk” – magazyn społeczno-medyczny chorych na cukrzycę – www.diabetyk.pl
2. „Szugarfrik” – magazyn diabetyków – <http://www.szugarfrik.pl>
3. Magazyn „PEN. Cukrzyca i Otyłość” – <http://www.magazynpen.com.pl/public>
4. „Cukrzyca” – magazyn (nie tylko) dla diabetyków – <http://www.magazyncukrzyca.pl>
5. Magazyn „Cukrzyca a Zdrowie” – <http://www.cukrzycaazdrowie.pl>

PORTALE INTERNETOWE

1. Polska strona poświęcona cukrzycy u dzieci <http://diabetica.pl>
2. <http://cukrzyca.wieszjak.pl>
3. <http://www.mojacukrzyca.pl>
4. <http://www.u18.mojacukrzyca.org> – strona dla młodzieży poniżej 18 roku życia
5. <http://www.psycholog-cukrzyca.pl>
6. <http://www.slideshare.net/EduCukrzyca/educukrzyca-ucze-z-cukrzycy-w-twojej-szkole> – prezentacja: prof. Ewa Pańkowska i in., „Edu-cukrzyca. Uczeń z cukrzycą w Twojej szkole”.

PUBLIKACJE

1. R. Hanas, *Cukrzyca typu 1 u dzieci, młodzieży i dorosłych – Jak zostać ekspertem w dziedzinie swojej cukrzycy*, Warszawa 2010.
2. D. Witkowski, J. Pietrusińska, A. Szewczyk, R. Wójcik, *One są wśród nas. Dziecko z cukrzycą w szkole i przedszkolu. Informacje dla pedagogów i opiekunów*. Elektroniczna wersja dostępna na stronie: <http://www.men.gov.pl/images/docs/Choroby/cukrzyca.pdf>
3. E. Dębska, *Cukrzyca w szkole. Informacje dla nauczycieli i pielęgniarek szkolnych*, Koalicja na Rzecz Walki z Cukrzycą.

KONFERENCJE

XIII Konferencja Cukrzycy Typu 1 pt. „Cukrzyca typu 1 i stan przedcukrzycowy w wieku rozwojowym”, która odbędzie się w Warszawie w dniach 19–21 kwietnia 2012 r. w Hotelu Sofitel Victoria. Informacje na temat konferencji: <http://www.13konf-polpediab.pl>

BIBLIOTEKA SZKOLNA W KADRZE

W ramach obchodów Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych w 2011 roku oraz promocji programu edukacyjnego Filmoteka Szkolna, kielecki oddział Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich i Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka we współpracy z Wojewódzkim Domem Kultury w Kielcach zorganizowały międzyszkolny konkurs na krótki film uczniowski pt. „Biblioteka szkolna w kadrze”. Honorowy patronat nad przedsięwzięciem objęło Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie.

Zmagania konkursowe, których głównym celem było krzewienie sztuki filmowej wśród dzieci i młodzieży, zgromadziły liczną grupę młodych ludzi, którzy wzięli do rąk kamery, telefony komórkowe, aparaty fotograficzne i sfilmowali swoje biblioteki. Realizację filmów poprzedziły dwuczęściowe warsztaty filmowe zorganizowane przez PBW, które prowadził m.in. operator filmowy z telewizji Polsat Mirosław Ślusarczyk.

Efektom pracy uczniów było dziewiętnaście filmów – bardzo zróżnicowanych pod względem formy, gatunku i sposobu wykonania (długość do 7 min.). Profesjonalny poziom realizacji zaprezentowali uczniowie z Zespołu Szkół Ekonomicznych im. M. Kopernika w Kielcach („Krótki film o bibliotece”). Na pomysłowość i humor postawili uczniowie z III Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Integracyjnymi im. C. K. Norwida w Kielcach („Zwolnienie”). Najmłodszy uczestnik konkursu przygotował ujmujące prostotą amatorskie prace.

Ogłoszenie wyników i projekcja nagrodzonych filmów odbyła się 27 października 2011 r. w siedzibie PBW. Nagrody dla uczniów i opiekunów ufundowali: PBW ze środków Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach, CEO, TNBSP O/Kielce i WDK. Poniżej prezentujemy listę laureatów, których filmy można oglądać na stronie internetowej Biblioteki Pedagogicznej w Kielcach w zakładce Filmoteka Szkolna.

WYNIKI KONKURSU

SZKOŁY PODSTAWOWE

I miejsce: „Biblioteka szkolna w kadrze” – Natan Barwiński, Oskar Biskupski (SP nr 1 w Kielcach).

II miejsce: „Moja biblioteka szkolna” – Piotr Chaba (SP nr 33 im. I. J. Paderewskiego w Kielcach).

III miejsce: „Biblioteka w mojej szkole” – Bartłomiej Skorupski (SP nr 1 w Kielcach).

GIMNAZJA

I miejsce: „Biblioteka” – Kacper Błaszczak, Jakub Janaszek (Gimnazjum nr 26 im. W. Szczepaniaka w Kielcach).

II miejsce: „Biblioteka jest najważniejsza” – Jakub Zielonka (Katolickie Gimnazjum im. S. Kostki w Kielcach).

III miejsce: nie przyznano.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

I miejsce: „Zwolnienie” – Michał Sydoryk, Szymon Susło (III LO im. C. K. Norwida w Kielcach).

II miejsce: „Człowiek bliżej książki – książka bliżej człowieka” – Sara Jeziernicka, Paulina Konieczna (VI LO im. J. Słowackiego w Kielcach).

III miejsce: „Krótki film o bibliotece” – Radosław Wujek, Wiktor Jakus (ZSE im. M. Kopernika w Kielcach).

WYRÓŻNIENIA

„Biblioteka w Słowaku” – Maksymilian Tokarski, Aleksander Stempniak (VI LO im. J. Słowackiego w Kielcach).

„Goście w bibliotece” – Milena Parkita, Paulina Foksa (III LO im. C. K. Norwida w Kielcach).

„Pozdrowienia dla czytelników. Lectori saltem” – Partycja Gawron, Agnieszka Adamczyk (ZSE im. M. Kopernika w Kielcach).

„Poznaj magię książek...” – Jędrzej Pawlak, (Gimnazjum nr 26 im. W. Szczepaniaka w Kielcach).

Roman Sowa

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Kielcach

Fila w Skarżysku-Kamiennej

Rozstrzygnięcie konkursu – Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach, 27 października 2011 r.

Tomasz Huk,

„MEDIA W WYCHOWANIU, DYDAKTYCE ORAZ ZARZĄDZANIU INFORMACJĄ EDUKACYJNĄ SZKOŁY”.

Oficyna Wydawnicza „Impuls”,
Kraków 2011

Niniejsza publikacja wnosi istotny wkład w toczący się dialog na temat wprowadzenia do szkół edukacji medialnej jako przedmiotu. Ukazuje i uświadamia szerokie spektrum zastosowania mediów we wszystkich procesach przebiegających w szkole. Książka analizuje problematykę negatywnego wpływu mediów na dzieci i młodzież, ale również wskazuje możliwości ich pozytywnego zastosowania zarówno w procesie wychowania, jak i w procesie dydaktycznym.

Praca adresowana jest do licznego grona odbiorców, którzy pragną, aby media stały się sojusznikiem zmian zachodzących w systemie edukacji.

W pierwszym rozdziale prezentowanej pracy – „Pedagogiczne aspekty wykorzystania mediów” zamieszczono treści dotyczące pedagogiki medialnej w kontekście działalności współczesnego człowieka. Przedstawiono informacje o rodzajach mediów oraz ich wpływie na zachowanie człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem gier komputerowych, których podział zestawiono z podziałem gier i zabaw dziecięcych. W drugiej części rozdziału scharakteryzowane zostały kompetencje medialne w odniesieniu do kompetencji kluczowych kształtowanych we współczesnej szkole.

W rozdziale drugim – „Cele i zadania edukacji medialnej” przedstawione zostały treści edukacji medialnej, które możemy znaleźć w obowiązującej podstawie programowej przedszkola, szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej, oraz warunki i sposoby ich realizacji.

Rozdział trzeci – „Media w procesie dydaktycznym” porusza treści, w których podkreślona została wartość edukacji medialnej w szkolnej rzeczywistości. Zwrócono uwagę na cele i treści edukacji medialnej w podstawie kształcenia ogólnego.

Rozdział czwarty poświęcony został wybranym aspektom wpływu mediów na proces wychowania. Zaprezentowana problematyka skupia się wokół postaw ucznia wobec mediów w kontekście kształtowania pozytywnych postaw oraz w kontekście negatywnego wpływu mediów na zachowanie dzieci i młodzieży. Przedstawiono również trudne sytuacje wychowawcze będące wynikiem negatywnego oddziaływania mediów.

Rozdział piąty dotyczy promocji i informacji edukacyjnej w szkole. Przedstawione treści dotyczą kształtowania wizerunku szkoły, zarządzania informacją, wykorzystania szkolnego monitoringu, kwestii związanych ze szkolną stroną internetową oraz kontaktów przedstawicieli szkoły z mass mediami.

KONKURS „UNIA EUROPEJSKA ZNANA I NIEZNANA. POLSKA PREZYDENCJA – WYZWANIA I MOŻLIWOŚCI”

Pod taką nazwą Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach ogłosiło konkurs dla nauczycieli w związku z objęciem 1 lipca 2011 roku przez Polskę przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej. Było to ogromne wyzwanie i przedsięwzięcie dla naszego kraju, mieliśmy szansę przedstawienia na forum Unii Europejskiej priorytetów naszej polityki zagranicznej, a przede wszystkim była to promocja kraju, jego gospodarki, kultury i walorów turystycznych. Jako organizatorzy konkursu zachęcaliśmy nauczycieli do włączenia się w działania zmierzające do propagowania tematyki europejskiej na zajęciach dydaktycznych w szkole i poza szkołą.

Celem ogłoszonego 1 kwietnia 2011 r. konkursu było:

- Poszerzenie wiedzy wśród nauczycieli i uczniów na temat funkcjonowania Unii Europejskiej.
- Uświadomienie możliwości wpływu na decyzje podejmowane w Radzie Unii Europejskiej podczas polskiej prezydencji.
- Stworzenie ciekawych materiałów dydaktycznych i bazy pomysłów na projekt z edukacji europejskiej z możliwością wykorzystania ich w szkole.
- Zachęcenie nauczycieli do uatrakcyjnienia zajęć dydaktycznych poprzez wykorzystywanie tablicy interaktywnej w procesie nauczania.

Konkurs dotyczył:

1. opracowania autorskiego scenariusza zajęć z edukacji europejskiej z wykorzystaniem tablicy interaktywnej na minimum 2 godziny dydaktyczne;
2. opracowania autorskiego scenariusza zajęć z edukacji europejskiej z wykorzystaniem multimediów na minimum 2 godziny dydaktyczne;
3. opracowania pomysłu na realizację ponadprzedmiotowego/interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego z zakresu edukacji europejskiej na minimum 3 miesiące;
4. opracowanie gry dydaktycznej promującej region świętokrzyski w Unii Europejskiej.

Nauczyciele pracowali indywidualnie lub w zespołach dwuosobowych.

Patronat nad przedsięwzięciem objęli: Marszałek Województwa Świętokrzyskiego Adam

Nagrody wręczył Karol Wilczyński reprezentujący Biuro Poselskie eurodeputowanego Bogusława Sonika

Jarubas, Wojewoda Świętokrzyski Bożentyna Pałka-Koruba, Prezydent Miasta Kielce Wojciech Lubawski, Świętokrzyski Kurator Oświaty Małgorzata Muzoń, a fundatorem nagrody głównej w postaci ośmiu zaproszeń do udziału w wizycie studyjnej w Parlamencie Europejskim w Brukseli był eurodeputowany PO Bogusław Sonik. Laureaci i uczestnicy konkursu otrzymali również cenne nagrody rzeczowe.

Rozstrzygnięcia konkursu dokonała komisja powołana przez organizatora. W zależności od kategorii ocenie podlegały: zawartość lekcji, twórcze ujęcie tematu i oryginalność pomysłu, metody i formy pracy zastosowane podczas lekcji z wykorzystaniem tablicy interaktywnej oraz proponowany sposób prowadzenia prezentacji lekcji, projekt prezentacji, zawartość karty projektu, adekwatność doboru działań w projekcie do założonych celów projektu, scenariusz gry dostosowany do celów dydaktycznych i jego przydatność, pomysł i atrakcyjność, opis zasad gry, wkład pracy i estetyka wykonania.

W sumie na konkurs wpłynęło 18 prac wykonanych przez 26 nauczycieli. **Najciekawsze prace zostały nagrodzone nagrodami rzeczowymi i biletami do Brukseli. Otrzymały je:**

1. Małgorzata Kowalska, Gimnazjum w Kunowie – projekt edukacyjny.
2. Renata Szmyd, Publiczne Gimnazjum nr 3 w Ostrowcu Św. – projekt edukacyjny.
3. Jolanta Boruń, Szkoła Podstawowa w Niekłaniu Wielkim – gra dydaktyczna.
4. Jolanta Szkarłat, Szkoła Podstawowa w Niekłaniu Wielkim – gra dydaktyczna.
5. Bernadeta Mechelewska, Gimnazjum w Woli Jachowej – scenariusze zajęć z wykorzystaniem tablicy Smart Notebook.
6. Beata Piątek, Szkoła Podstawowa w Radoszycach – scenariusze zajęć z wykorzystaniem tablicy Smart Notebook.
7. Jadwiga Szklarzyńska, Szkoła Podstawowa w Małogoszczu – scenariusze zajęć z wykorzystaniem tablicy Smart Notebook.
8. Iwona Kłos, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 14 w Kielcach – scenariusze zajęć.

Podsumowanie konkursu odbyło się 25 listopada 2011 r. w Pałacyku T. Zielińskiego w Kielcach. Nagrody wręczył Karol Wilczyński reprezentujący Biuro Poselskie eurodeputowanego Bogusława Sonika. Nagrodzonym i wszystkim biorącym udział w konkursie serdecznie gratulujemy.

Maria Bednarska
ŚCDN w Kielcach

LEKCJE W ARCHIWUM PAŃSTWOWYM W KIELCACH

Zdjęcie autora

Podczas lekcji w Archiwum Państwowym w Kielcach

Archiwa państwowe w Polsce są instytucjami wciąż słabo znanymi ogółowi społeczeństwa i często niestety kojarzonymi ze starymi, zakurzonymi, nikomu niepotrzebnymi dokumentami. Tymczasem przechowują one materiały archiwalne, które obok zbiorów bibliotecznych i muzealnych, stanowią część dziedzictwa narodowego, służącego nauce, kulturze i gospodarce. Archiwa są z jednej strony organami administracji specjalnej, urzędami wiary publicznej, których zadaniem jest kształtowanie, gromadzenie, przechowywanie, zabezpieczanie, opracowanie, ewidencjonowanie i udostępnianie materiałów archiwalnych, a z drugiej strony to także placówki naukowe zobligowane do publikowania źródeł i pomocy archiwalnych oraz prowadzenia badań w dziedzinie archiwistyki i nauk pokrewnych.

Istnieje jeszcze trzeci stosunkowo najslabiej znany obszar funkcjonowania archiwów, jakim jest działalność edukacyjna, zwana dawniej popularyzatorską lub kulturalno-oświatową. Jej celem jest rozpowszechnianie wiedzy o archiwum, jego zasobie, szerzenie w społeczeństwie kultury archiwalnej i świadomości historycznej¹.

Archiwum Państwowe w Kielcach jest jedną z 30 tego typu placówek w Polsce, które obok 4 archiwów centralnych podlegają Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych podporządkowanej Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Archiwum Państwowe w Kielcach powstało w 1923 r. i kojarzone jest na ogół

z budynkiem byłej synagogi żydowskiej, który stanowił jej siedzibę od lat 50. XX w. Obecnie instytucja ta funkcjonuje w budynku przy ul. Kusocińskiego 57 w Kielcach.

Zasób Archiwum Państwowego w Kielcach liczy: 3126 zespołów archiwalnych, 666191 jednostek archiwalnych, co daje ponad 6 km bieżących akt (stan na 31 grudnia 2011 r.). Są to głównie akta pochodzące z okresu XIX i XX w., wytworzone przez organa państwowej administracji ogólnej i specjalnej, administracji samorządowej, instytucje wymiaru sprawiedliwości, instytucje gospodarcze, finansowe, kulturalne, naukowe, oświatowe, wyznaniowe, opieki społecznej i zdrowia, partie polityczne, związki zawodowe, a także zbiory i kolekcje osób i rodzin. Archiwalia te są przede wszystkim źródłem do poznania dziejów regionu między Wisłą a Pilicą.

¹ A. Rosa, *Funkcja edukacyjna archiwów. Pojęcie i zakres*, [w:] *Toruńskie Spotkania Dydaktyczne*, t. 4, *Muzea i archiwa w edukacji historycznej*, red. S. Roszak, M. Strzelecka, Toruń 2007, s. 15–20.

DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA

Archiwum Państwowe w Kielcach od wielu lat prowadzi działalność edukacyjną², organizując przede wszystkim wystawy i pokazy dokumentów, a także prelekcje, dni otwarte, konkursy, uczestnicząc w Kieleckich Festiwalach Nauki, publikując materiały na portalach internetowych. Najczęściej praktykowaną formą edukacji są lekcje archiwalne adresowane do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, a także studentów. Najpopularniejszą z nich jest lekcja *Archiwum Państwowe w Kielcach – historia – zadania – zasób*³. Wybitnie użytkowy charakter mają zajęcia *Wizyta w archiwum. Jak korzystać z zasobu? Praktyczne wskazówki*. Oba tematy dotyczą szeroko rozumianej problematyki archiwalnej – przybliżają dzieje oraz sieć, zadania i funkcje archiwów państwowych.

Drugą grupę zajęć stanowią lekcje poświęcone konkretnym miejscowościom lub wydarzeniom czy procesom historycznym omawianym w kontekście regionalnym. Do najczęściej podejmowanych tematów należą: *Dzieje Kielc w dokumencie archiwalnym*, *Wojna i okupacja hitlerowska na Kielecczyźnie w świetle materiałów archiwalnych*, *Żydzi kieleccy w XIX i XX wieku*. Podobne lekcje można przeprowadzić w odniesieniu do innych, zaproponowanych przez nauczycieli problemów i zagadnień. Odważnego zaakcentowania wymaga temat *Archiwum Państwowe źródłem poznania genealogii i historii rodziny*. Istotą zajęć jest przedstawienie archiwum jako miejsca, skąd czerpać można nie tylko wiedzę o dziejach kraju i regionu, lecz także o historii i genealogii własnej rodziny.

Informacja o ofercie Archiwum Państwowego w Kielcach dostępna jest na jego portalu internetowym⁴ wraz z formularzem zgłoszeniowym⁵ oraz witrynie Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych.⁶ Zaznaczyć należy, że zaprezentowana lista tematów jest otwarta na propozycje i sugestie płynące ze środowisk nauczycielskich.

Wspólnym i najważniejszym elementem wszystkich zajęć jest pokaz najciekawszych materiałów archiwalnych, dobranych pod kątem różnorodności chronologicznej, tematycznej, proveniencyjnej, formalnej i językowej. Odwołuje się on do strategii uczenia przez przeżywanie i ma za zadanie wywołanie emocji wśród uczniów. Lekcja archiwalna dzięki

wprowadzeniu analizy źródeł może stać się punktem wyjścia do realizacji strategii uczenia się przez odkrywanie, zwanej także uczeniem się poprzez badanie. Zajęcia takie mogą tym samym zainicjować samodzielną pracę badawczą uczniów nad danym zagadnieniem już po zakończeniu lekcji, której efektem może być np. opracowanie projektu, portfolio w postaci drzewa genealogicznego, historii własnej rodziny czy miejscowości itp. Jeśli chodzi o metody dydaktyczne stosowane na lekcjach archiwalnych, to wprowadzane są metody aktywizujące: dyskusja, pogadanka, burza mózgów, mapa mentalna, praca pod kierunkiem. Metody podające takie, jak opis, opowiadanie, wykład ograniczane są do niezbędnego minimum. Środkiem dydaktycznym są przede wszystkim materiały archiwalne lub ich cyfrowe reprodukcje, a także tablica interaktywna, tekst ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach z 1983 r., czy wreszcie karty pracy ucznia. Jako cele nauczania, które realizowane są podczas zajęć w archiwum wskazać trzeba m.in.: zapoznanie z pojęciami archiwalnymi (archiwistyka, archiwum, zasób archiwalny, materiały archiwalne, źródło historyczne), dziejami, a przede wszystkim zadaniami, funkcjami i zasobem Archiwum Państwowego w Kielcach, kształtowanie umiejętności wyszukiwania informacji, analizy tekstów źródłowych, rozbudzanie lub pogłębianie świadomości historycznej ucznia, zainteresowania historią w ogóle, a w szczególności dziejami regionu i własnej rodziny. Ważne, by uczestnik zajęć w archiwum dostrzegł własny udział w tworzeniu historii. Rzecz jasna należy też wpływać na uczniów w ten sposób, by wypracować w nich postawę poszanowania dla materiałów archiwalnych i traktowania archiwum nie jako niedostępnej i hermetycznej instytucji, ale swoistej „skarbicy” wiedzy historycznej i źródła przekazu kulturowego niezbędnego w rekonstrukcji procesu dziejowego.

WIRTUALNA LEKCJA ARCHIWALNA

Pionierskim przedsięwzięciem, jeśli chodzi o polskie archiwa, jest przygotowywana przez piszącego te słowa wirtualna lekcja archiwalna wzorowana na rozwiązaniach The National Archives w Londynie⁷. Pierwszym, eksperymentalnym tematem są dzieje Kielc w pierwszej połowie XIX w. Jej podstawę stanowią będą skany wybranych archiwaliów dotyczących tego zagadnienia wraz z zestawami pytań i zadań dla uczniów związanych z analizą poszczególnych dokumentów. W projekcie tym nie zabraknie oczywiście kontekstu historycznego w postaci zwięzłego tekstu traktującego o historii Kielc w okresie przed- i porozbiorowym. Pozostałymi elementami lekcji będą: klucz do pytań i zadań oraz informacje dla nauczycieli.

Bez wątpienia największą korzyścią płynącą ze współpracy archiwów ze szkołami w zakresie edukacji jest zapoznanie uczniów z oryginalnymi dokumentami, a często stworzenie jedynej możliwości ich obejrzenia. Każde archiwalne przedsięwzięcie edukacyjne może w sposób

niekonwencjonalny ugruntowywać, uzupełniać wiedzę ucznia zdobytą w szkole lub wyposażać w nowe wiadomości i kształtować umiejętność obserwacji, krytycznego myślenia i naukowej dociekliwości. Nie bez znaczenia pozostaje także sfera emocjonalna związana z kontaktem z archiwaliami. Warto, by archiwa aktywnie zaangażowały się w proces szkolnej edukacji historycznej, pomagając budować społeczną świadomość historyczną i kształtować tożsamość narodową, regionalną czy lokalną.

LITERATURA

1. Archiwum jako warsztat pracy nauczyciela historii. Scenariusze lekcji dla nauczycieli szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej, red. T. Stachurska-Maj, V. Urbaniak, Warszawa 2010.
2. Archiwum Państwowe w Kielcach i jego oddziały w Jędrzejowie, Pińczowie i Starachowicach. Przewodnik po zasobie archiwalnym, red. S. Marcinkowski, Warszawa-Łódź 1993.
3. Mazur H., Archiwum Państwowe w Kielcach – historia – zadania – zasób jako przykład lekcji archiwalnej, „Wiadomości Historyczne”, nr 6, 2011, s. 18–24.
4. Mazur H., Archiwum Państwowe w Kielcach – historia – zadania – zasób. Konspekt lekcji w liceum ogólnokształcącym, „Wiadomości Historyczne”, nr 6, 2011, s. 25–27.
5. Mazur H., Działalność edukacyjna archiwów państwowych na przykładzie Archiwum Państwowego w Kielcach (wybrane zagadnienia), „Archiwista Polski”, nr 2, 2011, s. 49–73.
6. Roszak S., Nauczyciel historii w archiwum – archiwista w szkole. Czy istnieją pola współpracy?, [w:] *Archiwa w nowoczesnym społeczeństwie. Pamiątnik V Zjazdu Archiwistów Polskich, Olsztyn 6–8 września 2007*, red. J. Poraziński, K. Strykowski, Warszawa 2008, s. 441–448.
7. Szezepaniak M., Tyrchan G., *Ścieżka edukacji regionalnej „Kościoł św. Ducha w Gnieźnie”*. Materiały i scenariusze zajęć przeznaczonych dla uczniów gimnazjów, „Wiadomości Historyczne”, nr 3, 2007, s. 43–55.
8. *Toruńskie Spotkania Dydaktyczne, t. 4, Muzea i archiwa w edukacji historycznej*, red. S. Roszak, M. Strzelecka, Toruń 2007.
9. Tyrchan G., *Popularyzatorska rola archiwum w dobie reformy oświaty na przykładzie działalności Archiwum Państwowego w Poznaniu Oddział w Gnieźnie*, „Archiwista Polski”, nr 2, 2003, s. 51–58.
10. <http://www.kielce.ap.gov.pl/pl/>
11. http://archiwa.gov.pl/pl/aktualnoci-edu.html?template=archiwa_edu

2 Szerzej zob. H. Mazur, *Działalność edukacyjna archiwów państwowych na przykładzie Archiwum Państwowego w Kielcach (wybrane zagadnienia)*, „Archiwista Polski”, nr 2, 2011, s. 49–73.

3 Szerzej zob. H. Mazur, *Archiwum Państwowe w Kielcach – historia – zadania – zasób jako przykład lekcji archiwalnej*, „Wiadomości Historyczne”, nr 6, 2011, s. 18–24; tenże, *Archiwum Państwowe w Kielcach – historia – zadania – zasób. Konspekt lekcji w liceum ogólnokształcącym*, tamże, s. 25–27.

4 <http://www.kielce.ap.gov.pl/pl/oferta-edukacyjna/lekcje-archiwalne.html> [dostęp 23.01.2012]

5 <http://www.kielce.ap.gov.pl/pl/oferta-edukacyjna/formularz-zgloszeniowy.html> [dostęp 23.01.2012]

6 http://archiwa.gov.pl/lekcje-lekcje-art.html?lang=pl&template=archiwa_edu [dostęp 23.01.2012]

7 <http://www.nationalarchives.gov.uk/education/>

MISTRZOWIE KINA W SZKOLNEJ EDUKACJI POLONISTYCZNEJ

W nowej podstawie programowej języka polskiego, która znacznie obowiązuje w szkołach ponadgimnazjalnych od roku szkolnego 2012/2013, położono duży nacisk na analizę i interpretację innych, pozaliterackich tekstów kultury. Na poziomie podstawowym twórcy podstawy zobowiązali polonistów do zapoznawania młodych ludzi m.in. z twórczością najwybitniejszych polskich reżyserów (np. Krzysztof Kieślowski, Andrzej Munk, Andrzej Wajda, Krzysztof Zanussi). Dodatkowo, na poziomie rozszerzonym, znajomość sztuki filmowej została uzupełniona o wybrane filmy z klasyki światowej kinematografii (np. dzieła Ingmara Bergmana, Charlesa Chaplina, Federico Felliniego, Akiry Kurosawy, Andrieja Tarkowskiego, Orsona Wellesa). Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach, wspomagając nauczycieli w realizacji powyższego wymagania, poleca wybrane pozycje, dostępne w zbiorach Wydziału Audiowizualnego.

Antonioni Michelangelo: pakiet I – jasny: *Przygoda, Krzyk, Przyjaciółki, Kronika pewnej miłości*; pakiet II – ciemny: *Noc, Czerwona pustynia, Dama bez kameli, Identyfikacja kobiety*. Dystrybucja: Gutek Film.

Boks z ośmioma filmami słynnego włoskiego reżysera i scenarzysty, jednego z najwybitniejszych twórców filmowych XX wieku. W zestawie znajdują się filmy reprezentujące całą twórczość Antonioniego, charakteryzującą się m.in.: nowatorskimi rozwiązaniami dramaturgiczno-narracyjnymi, otwartością struktur, stosowaniem „chłodnego” opisu rzeczywistości.

Bergman Ingmar: pakiet I – biały: *Persona, Źródło, Szepty i krzyki, Sceny z życia małżeńskiego, Jesienna sonata*. Dystrybucja: Gutek Film.

Kolekcja pięciu filmów Bergmana. Twórcy, którego bogaty dorobek artystyczny w ponad stuletnich dziejach kina uchodzi za niepowtarzalny i bezprecedensowy. W pakiecie zamieszczono dzieła poruszające najważniejsze motywy stałe obecne w twórczości szwedzkiego reżysera, np.: samotność, cierpienie, problemy egzystencjalne i eschatologiczne, związki międzyludzkie, rola artysty, sztuki itp.

Chaplin Charlie: *Charlie na planie filmowym, Ulica spokojna, Charlie ucieka, Charlie na kuracji, Charlie na wrotkach*. Dystrybucja: Agora.

Zestaw pięciu wczesnych, niemych fabuł Charliego Chaplina, pochodzących z lat 1915–1917. Prezentowane filmy Chaplina – jednej z najbardziej emblematycznych postaci światowego kina, utożsamianej z małym włóczęgą

w meloniku – zostały opatrzone muzyką polskiego kompozytora Krzesimira Dębskiego.

Fellini Federico: pakiet I – 1953–1960: *Wąłkonie, Niebieski ptak, Słodkie życie*; pakiet II – 1962–1965: *Boccaccio, 70, Osiem i pół 8 1/2, Giulietta i duchy*. Dystrybucja: Mayfly.

Pakiet sześciu dzieł Felliniego, czołowego przedstawiciela europejskiego kina autorskiego, który w swych obrazach nawiązywał do włoskiego neorealizmu lat 40. i 50. XX w. W filmach znajdujących się w pakiecie można odnaleźć typowe cechy „stylu Felliniego”, którego najważniejsze wyznaczniki to: barokowa przesada, fascynacja cyrkami i kuglarstwem, oniryczny nastrój, dekadencja, wizjonerstwo.

Kieślowski Krzysztof: *Dekalog*. Dystrybucja: Absolut Medien.

Wielkie dzieło, wielkiego moralisty, którego twórczość zdobyła uznanie na całym świecie. Dziesięć fabuł opowiedzianych przez pryzmat treści zawartych w kolejnych przykazaniach posiada formułę możliwą do przyjęcia przez każdego widza – niezależnie od światopoglądu i przekonań religijnych. Filmy, które tworzą *Dekalog* ukazują specyficzne, destrukcyjne relacje międzyludzkie. Cechuje je charakterystyczny, niepowtarzalny klimat, nastrojowość i artyzm.

Kieślowski Krzysztof: *Trzy kolory: Niebieski, Biały, Czerwony*. Dystrybucja: Best Film.

Trzy dzieła jednego z najważniejszych polskich reżyserów XX w. Filmy, które weszły do kanonu światowej kinematografii. W prezentowanym tryptyku Kieślowski pokazuje człowieka desperacko poszukującego

miłości, uwikłanego w zmagania z samym sobą. Postawionego wobec odwiecznych dążeń do ponadczasowych wartości (wolność, równość, braterstwo, sprawiedliwość).

Konwicki Tadeusz: *Dolina Issy, Jak daleko stąd, jak blisko, Lawa*. Dystrybucja: Kino Polska.

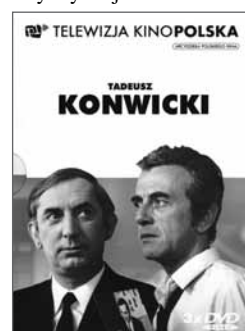
Zbiór trzech filmów Tadeusza Konwickiego, reprezentujących oniryczno-poetycki wątek w twórczości znakomitego polskiego reżysera, scenarzysty i wybitnego pisarza. Jednego z prekursorów tzw. szkoły polskiej. Poetyka filmów zamieszczonych w pakiecie balansuje na granicy jawy i snu, realistycznego konkretności i nadrealistycznych fantazji.

Kurosawa Akira: pakiet IV: *Tron we krwi, Ukryta forteca, Straż przyboczna, Rashomon*. Dystrybucja: Mayfly.

W prezentowanym zestawie czterech filmów Kurosawy znajdują się najbardziej rozpoznawalne dzieła mistrza kina z Japonii. We wszystkich swych filmach – zarówno realistycznych, jak i w wielkich epopiejach lirycznych – Kurosawa był zwolennikiem idei humanizmu. Hołdowanie tej koncepcji sprawiło, że twórczość reżysera stała się punktem odniesienia na skalę światową.

Menzel Jiří: *Pociągi pod specjalnym nadzorem, Skowronki na uwieży, Postrzyżyny*. Dystrybucja: Kino Świat.

Trzy filmy jednego z najślawniejszych i najbardziej cenionych europejskich reżyserów filmowych, głównego przedstawiciela tzw. nowego kina czeskiego. Filmy Menzla, bez względu na temat zawsze charakteryzuje niepowtarzalny, poetycki klimat i specyficznie „czeskie” poczucie humoru.

Opracowała:
Anna Knajder-Sowa
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Kielcach

POLACY A HISTORIA STANÓW ZJEDNOCZONYCH

Zawsze będę pamiętał reprodukcję obrazu Stanisława Batowskiego, który najpierw wisiał w domu, a później został zabrany przez mojego ojca do szkoły, do sali języka angielskiego. Jego tytuł brzmiał „Bohaterska śmierć generała Kazimierza Pułaskiego w bitwie pod Savannah”. Właśnie ten uczestnik konfederacji barskiej bardziej chwalenie zapisał się w historii USA, otrzymując przydomek „ojca kawalerii amerykańskiej” i walcząc o niepodległość Stanów, podczas gdy w Polsce niepotrzebnie wdał się w nieudaną próbę porwania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Zmarł w wyniku odniesionych ran w 1779 roku, ale dopiero w 2009 roku amerykański Kongres przyznał mu honorowe obywatelstwo USA. Niedawno znalazłem w szkolnej bibliotece zakurzoną książkę Longina Jana Okonia pt. „Czerwonoskóry generał”, a w jej treści trafiłem na kolejnego Polaka, który również zapisał się w historii Stanów, ale tym razem walcząc przeciwko nim. Otóż Ryszard Kos, uczestnik insurekcji kościuszkowskiej, po jej upadku wyemigrował w 1797 roku do Ameryki Północnej. Tam, na pograniczu Kanady i USA, związał się z Indianami i tak zarliwie występował w ich obronie, że zyskał przydomek „Czerwone Serce”. Od 1812 roku walczył u boku wodza Szewanezów – Tecumseha, ale po stronie Brytyjczyków przeciwko Amerykanom. Nie przerwał swojej działalności nawet po śmierci zaprzyjaźnionego wodza i wspierał Indian aż do upadku ostatniego walczącego wodza Sauków – Czarnego Jastrzębia.

Dlaczego odwołuję się do przykładów tych słynnych Polaków? Ktoś mógłby powiedzieć, że zawsze na różnych wojnach Polacy walczyli po różnych stronach i w cudzej sprawie. To prawda, ale właśnie dlatego biografie takich postaci są idealne do wykorzystania na lekcjach języka polskiego, języka angielskiego i historii.

Wspomniany Czarny Jastrząb czy wódz Apaczów Geronimo zakończyli życie pokazywani w cyrku jako szczególnie groźni Indianie, a taki motyw pojawia się przecież w noweli Henryka Sienkiewicza pt. „Sachem”! Wracając do przykładów typowo polskich... Mam przed sobą archaiczną książeczkę „500 zagadek historycznych” Janiny Bieniarzówny z 1963 roku. Trafiłem na zestaw pod hasłem „Czy się spotkali”, pytanie 1: Thomas Jefferson i Tadeusz Kościuszko? Odpowiedź brzmi: TAK!

W 1789 roku za swoje zasługi dla armii amerykańskiej (m.in. zwycięstwo w bitwie pod

Saratogą) Tadeusz Kościuszko otrzymał wynagrodzenie od Kongresu, które przekazał na wykupywanie i kształcenie niewolników murzyńskich. Realizację swojego abolicjonistycznego testamentu powierzył właśnie późniejszemu trzeciemu prezydentowi USA – Thomasowi Jeffersonowi.

W tym miejscu padło hasło – abolicja. Przy omawianiu okresu polskiej literatury romantycznej, jednym z analizowanych wierszy jest poetycka odezwa Cypriana Kamila Norwida „Do obywatela Johna Brown”:

(...) *Więc, nim kapelusz na twarz Ci załamię,
By Ameryka, odpoznawszy syna,
Nie zakrzyknęła na gwiazd swych dwanaście:
„Korony mojej sztuczne ognie zgaście,
Noc idzie – czarna noc z twarzą Murzyna!”*

Wielu kibiców piłkarskich śpiewa na meczach różne piosenki na melodię „Glory, glory, hallelujah!”, ale przypuszczam, że mało kto zdaje sobie sprawę, komu została poświęcona jej treść. Wojna secesyjna, której jednym z punktów spornych była właśnie abolicja, wybuchła w 1861 roku. Tymczasem John Brown już w 1859 roku zaatakował wraz ze swoimi 18 zwolennikami arsenał w Harpers Ferry w stanie Północna Wirginia, gdzie chciał rozpętać powstanie niewolników. Został jednak schwytany i doprowadzony przez pułkownika Roberta E. Lee pod sąd, który skazał go na powieszenie 2 grudnia tego samego roku. Dwa lata później, po wybuchu wojny secesyjnej, żołnierze Unii już śpiewali pieśń na jego cześć: „John Brown’s body lies moldering in the grave but soul goes marching on. Glory, glory, hallelujah!” (wolne tłumaczenie: „Ciało Johna Browna już dawno rozkłada się w grobie, ale jego dusza maszeruje nadal”). Nuty, tekst i okoliczności powstania utworu można znaleźć w znakomitej książeczce wydanej przez Wydawnictwo Pearson Longman „Famous British & American Songs and Their Cultural Background”. Wiersz Norwida, postać Johna Browna i pieśń „Glory, glory, hallelujah!” są znakomitą okazją do wykorzystania przez nauczycieli języka angielskiego, polskiego, historii i muzyki.

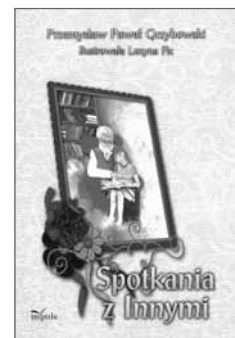
Łukasz Czuryłło
Zespół Szkolno-Gimnazjalny
w Przedborzu

Przemysław Paweł Grzybowski,

„SPOTKANIA
Z INNYMI. CZYTANKI
DO EDUKACJI MIĘDZY-
KULTUROWEJ”.

Oficyna Wydawnicza „Impuls”,
Kraków 2011

Spotkania z Innymi” to bogato ilustrowany zbiór siedemnastu czytanek o osobach wyróżniających się pod pewnym względem, zwykle postrzeganych jako niezrozumiałe, dziwaczne, wręcz niebezpieczne, będących tematem plotek i stereotypowych opinii – często niesprawiedliwych i krzywdzących. Główna bohaterka czytanek, Kamila, poznaje osoby niepełnosprawne, chore, starsze, wywodzące się z obcych narodów i kultur, praktykujące odmienne religie oraz charakteryzujące się różnymi stylami życia i możliwościami. Ich sytuacja jest zwykle wynikiem wydarzeń z przeszłości, które ukształtowały ich charakter, poglądy na świat i wpłynęły na zachowanie. Kamila dowiadywa się, że nie wszyscy ludzie są tacy sami, lecz są w równym stopniu ważni i tak samo zasługują na szacunek, przyjaźń i miłość.

Podstawowe treści wychowania leżące u podstaw „Spotkań z Innymi” to tolerancja, szacunek dla odmienności, przekonanie o konieczności poznania drugiego człowieka, zanim wyda się o nim opinię i zacznie oceniać jego zachowanie. W podstawie programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół czytamy: „W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy obywatelskiej, postawy poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także postawy poszanowania dla innych kultur i tradycji”. Zgodnie z wytycznymi ministerialnymi „Spotkania z Innymi” mogą służyć przy realizacji tego założenia jako książka pomocnicza.

To pierwsza w Polsce pomoc naukowa dla najmłodszych zawierająca tak bogaty wybór tematów w tej dziedzinie. Książka przeznaczona jest dla dzieci w wieku 6–10 lat. Może służyć rodzinie w domowym zaciszu lub na lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych dla uczniów w klasach 0–III. Z pewnością zainteresuje nauczycieli, studentów nauk społecznych i humanistycznych, animatorów świetlic i kół zainteresowań, członków organizacji pozarządowych, wolontariuszy itp. Oprócz czytanek zawiera poradnik metodyczny, listy lektur uzupełniających dla dzieci i dorosłych oraz wykaz stron internetowych z materiałami do edukacji międzykulturowej.

WEEKEND, HAMBURGER, CARDIGAN... SZKOLNA WYSTAWA WYRAZÓW ZAPOŻYCZONYCH

Zdjęcie autora

Fragment wystawy wyrazów zapożyczonych przygotowanej przez uczniów

Dzień Języków Obcych w szkole to znakomita okazja do realizacji językowego projektu, w który można zaangażować wielu uczniów. Jego celem jest zachęcenie ich do pogłębiania wiedzy z zakresu języków obcych i sprawianie, aby nauka była dla nich równocześnie przyjemnością.

Chciałem podsunąć koleżankom i kolegom pomysł na zorganizowanie wystawy wyrazów zapożyczonych, którą nazwałem „Kalki językowe z angielskiego”. Na lekcji angielskiego w klasach V i VI przypomnieliśmy sobie, czym jest zapożyczenie lub kalka językowa, a następnie zaproponowałem, aby każdy z uczniów przygotował inny rekwizyt lub ilustrację przedstawiającą dany wyraz. Pomysły dzieci były naprawdę rozmaite. Dominowały słowa z następujących dziedzin: informatyka i komunikacja, odzież, sport, muzyka i żywność. Do każdego rekwizytu dołączyliśmy kartkę z napisem. Oto kilka przykładów: weekend – dwie kartki z kalendarza, cardigan – rozpinany sweterek na wieszaku, T-shirt – koszulka z krótkim rękawem, hamburger – rysunek hamburgera, pendrive – przymocowane sznurówką urządzenie, rock and roll – dziecięca gitara elektryczna, Internet – wydrukowany symbol wyszukiwarki internetowej, badminton – lotka do gry.

Następnie ustawiliśmy dwa stojaki, na których zawieszono zostały mapy Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych, a na nich małe flagi. Główna ekspozycja znalazła się w środku. Bardzo dobrym materiałem jest siatka ochronna na drzewa lub krzewy owocowe, którą można dostać w sklepach z artykułami ogrodniczymi. Jest zrobiona z mocnego materiału, łatwego do złożenia i zawieszenia, a różne przedmioty można na niej mocować za pomocą agrafek, spinaczy lub sznurowadeł.

Taka wystawa w bardzo obrazowy sposób pokazuje nie tylko uczniom, ale i nauczycielom, w jak wielu dziedzinach współczesnego życia dominują określenia i słowa zapożyczone lub wręcz przejęte z języka angielskiego, a o tym często zwyczajnie zapominamy. Dzięki temu coraz więcej osób zdaje sobie sprawę, że znajomość tego języka jest w dzisiejszych czasach umiejętnością wręcz niezbędną.

Lukasz Czuryłło

Zespół Szkolno-Gimnazjalny w Przedborzu

NASZE REKOMENDACJE

Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, Ewa Zielińska,

„NAUCZYCIELSKA DIAGNOZA GOTOWOŚCI DO PODJĘCIA NAUKI SZKOLNEJ. JAK PROWADZIĆ OBSERWACJĘ DZIECI, INTERPRETOWAĆ WYNIKI I FORMUŁOWAĆ WNIOSKI”.

Centrum Edukacyjne Bliżej Przedszkola,
Kraków 2011

Dlaczego w ramach diagnozy gotowości dzieci do nauki szkolnej trzeba fachowo prowadzić obserwację i analizować dziecięce kompetencje? A przede wszystkim, jak to robić?

By odpowiedzieć na te istotne pytania, powstała książka napisana przez prof. Edytę Gruszczyk-Kolczyńską i Ewę Zielińską „Nauczycielska diagnoza gotowości do podjęcia nauki szkolnej. Jak prowadzić obserwację dzieci, interpretować wyniki i formułować wnioski”.

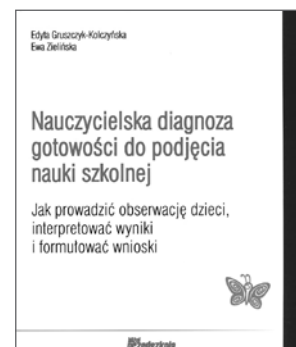
Z chwilą przeniesienia diagnozy gotowości dzieci do nauki szkolnej z poradni do placówek wychowania przedszkolnego, obserwacja i interpretacja dziecięcych aktywności nabrała znaczenia. Pierwszy etap tej diagnozy polega bowiem na obserwowaniu dzieci, analizowaniu oraz interpretowaniu ich zachowań w trakcie zabaw i zajęć przedszkolnych.

Książka udostępnia nauczycielowi profesjonalne gotowe narzędzia diagnostyczne.

Wyjątkowość treści prezentowanych w publikacji podkreśla fakt, że, według Auterek, nieporozumienia w zakresie stosowania metody obserwacji wynikają z niedostatków publikacji poświęconych nauczycielskiej diagnozie i braku sprawdzonych narzędzi diagnostycznych. Autorki mają nadzieję, że ich starania wprowadzenia zmian przyczynią się do takiego wychowania i edukacji dzieci, aby lepiej wiodło się im w szkole i dorosłym życiu.

W publikacji znajdują się m.in.:

- Najważniejsze ustalenia dotyczące gotowości dzieci do podjęcia nauki w szkole.

- Podstawy merytoryczne, uzasadnienie i cele nauczycielskiej diagnozy.
- Informacje o tym, dlaczego w ramach diagnozy gotowości dzieci do nauki szkolnej trzeba fachowo prowadzić obserwację i analizować dziecięce kompetencje.
- Opisy organizowania obserwacji i analizy funkcjonowania dzieci.
- Opis pułapek, w jakie wpadają nauczyciele podczas obserwowania dzieci w ramach diagnozy gotowości do nauki szkolnej.
- Nauczycielska diagnoza dziecięcych czynności samoobsługowych, sprawności ruchowych, funkcjonowania dzieci w trakcie zabawy, podejmowania i realizowania przez dzieci zadań.
- Eksperymenty diagnostyczne, organizacja, przebieg zajęć i obserwacje.
- Cele nauczycielskiej diagnozy realizowanej w eksperymentach diagnostycznych wykonywanych przez dzieci indywidualnie i zespołowo.
- Sposoby notowania wyników obserwacji w zbiorczych arkuszach diagnostycznych, interpretacje i formułowanie działań w zakresie skutecznego realizowania zadań przez dzieci.
- Arkusze diagnostyczne i rysunki.

KĄCIK PLASTYCZNY

MASA PIASKOWA. PIASKOWE RZEŹBY.

ZAMEK Z PIASKU

Spróbujmy sobie przypomnieć czasy, kiedy ciepły, rzeczny, morski piasek zachwycał nas, powodował, że jako dzieci, może i dorośli, zapominaliśmy o naszych kłopotach, dniu codziennym. Oddając się tej przyjemności – obcowania z błogością materiału – zatracaliśmy poczucie czasu. Wzajemne przenikanie się, przelewanie... miały charakter kojący. Odwołując się do Państwa przyjemnych wspomnień, zachęcam do działania.

MASA PIASKOWA

ETAP I: Suchy piasek przesiewamy przez sito, najlepiej dwukrotnie.

ETAP II: W zależności od potrzeb, klej wikol, winiliczny, magic lub klej do tapet mieszamy z wodą tak, aby otrzymać konsystencję rzadkiej śmietany. Wodę z klejem można łączyć w kubkach po jogurtach lub plastikowych miskach. Polecam klej wikol, ponieważ jest bardzo wydajny i mocno wiążący. Jest w stanie skleić piasek w całość, nawet przy niewielkiej jego ilości.

ETAP III: Wsypujemy partiami piasek do klejowej konsystencji, cały czas mieszając łyżką lub końcem pędzla przez 5–10 minut. Masa jest gotowa do użycia zarówno w stanie lejącym się, jak i stałym.

RZEŹBY Z PIASKU

ETAP I: Wykonujemy np. z gazet formę zwierzęcia. Dbamy o to, aby nasza rzeźba była stabilnie osadzona.

ETAP II: Owijamy figurę bandażem i dodatkowo niemi.

ETAP III:

I sposób:

Smarujemy postać zwierzęcia klejem wikol, a następnie obsypujemy go przesianym piaskiem. Po wyschnięciu pierwszej warstwy czynność obsypywania powtarzamy. Następnie modelujemy detale, nakładając masę piaskową (patrz sposób wykonania masy piaskowej).

II sposób:

Na gazetowo-bandażową formę zwierzęcia наносimy masę piaskową (patrz sposób wykonania masy piaskowej). Rzeźba będzie wysychała w zależności od ilości nałożonego piasku.

ETAP IV: Tak przygotowaną formę piaskową można pomalować farbami plakatowymi, akwarelowymi lub akrylowymi. Ponieważ piasek chłonie wodę bardzo szybko, warto przemyśleć koncepcję kolorystyczną rzeźby. Efekt malarski będzie podobny do akwareli.

ZAMEK Z PIASKU – EKOLOGICZNA ZABAWKA

ETAP I: Równie ciekawą propozycją zajęć jest zbiorowe wykonanie budowli z piasku. W tym celu mieszamy zawieszinę klejowo-wodną (klej wikol lub klej do tapet) z przesianym wcześniej piaskiem tak, aby piasek nadawał się do tworzenia babek z piasku. Pleksi lub sklejka służyć nam będzie za podstawkę pracy. Modelujemy formę zamku, używając kubków po jogurtach, foremek, plastikowych nożyków.

ETAP II: Gdy nasz zamek będzie suchy, dosztukowujemy piaskowo-klejowe detale.

ETAP III: Zamek z piasku w swej naturalnej barwie jest bardzo ładny, można się jednak pokusić o pomalowanie go farbami plakatowymi, akwarelowymi, temperami lub akrylami.

Życzę udanej zabawy.

Aleksandra Potocka-Kuc

Artysta plastyk – nauczyciel konsultant
ŚCDN w Kielcach

Zapraszam na warsztaty plastyczne, które odbywają się w ŚCDN w Kielcach.

Zdjęcia autorki

OTWARCIE CENTRUM EDUKACYJNEGO ŚCDN I PODSUMOWANIE REALIZACJI PROJEKTU „NAUCZYCIEL XXI WIEKU”.

WÓŁKA MILANOWSKA, 26 STYCZNIA 2012 ROK

Zdjęcie: Artur Dziwinek

W symbolicznym przecięciu wstęgi udział wzięli: (od lewej) Adam Jarubas, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego; Małgorzata Muzoł, Świętokrzyski Kurator Oświaty; Eksceleńcja Ks. Bp Marian Florczyk; Jacek Wołowicz, dyrektor ŚCDN, i Elżbieta Dudek, wicedyrektor ŚCDN

Zdjęcie: Artur Dziwinek

Centrum Edukacyjne w Wólce Milanowskiej otwarte. Gospodarze uroczystości oprowadzają gości po zmodernizowanym obiekcie

Goście w nowej sali konferencyjnej

Ośrodek wyposażono między innymi w nowoczesną pracownię językową

Dyrektor ŚCDN Jacek Wołowicz złożył podziękowania instytucjom za wsparcie przy modernizacji Centrum Edukacyjnego i nauczycielom za udział w projekcie „Nauczyciel XXI wieku”

Nagrodzeni nauczyciele – autorzy najlepszych scenariuszy lekcji interaktywnych

Wicewojewoda Beata Oczkiewicz (w środku) wręcza dyplomy nagrodzonym nauczycielom w konkursie na najlepsze scenariusze lekcji

Jacek Kowalczyk, dyrektor Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego, podsumował efekty Świętokrzyskiego Programu Wspierania Rozwoju Edukacji, dzięki któremu szkoły otrzymały nowoczesne pomoce dydaktyczne